Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SWOBODA

Рік XVII. Ню Йорк. Четвер, 2-го Вересня 1909 Число 34

Vol. XVII. New York, N. Y. Thursday, September 2, 1909. No. 34

Від Голов. Уряду Р. Н Союза в Америці

Згідно з статутами „Р. Н. Союза' § 7 отсим подає ся до загальної відомости всім пп. Головним Урядникам, Видїловим і Урядникам друкарні „Свободи“, що „Річне засїдане Видїлу Р. Н. Союза відбуде ся в місті Чікаго, Ілл. на днях 8, 9, 10 вересня с. р.

На се засїдане обовязані суть явити ся: Голов. Духовний Управитель, Голов. предсїдатель, Голов. містопредсїдатель, Голов. містопредсїдателька, Голов. Касієр, Головні Секретарі, Радні, Головна контрольна Комісія, Директор друкарні, Редактори, Менаджер друкарні і Головний Орґанїзатор.

ПОРЯДОК ЗАСЇДАНЬ.

8-го вересня, точно о годині 10-ій рано Служба Божа і Панахида за померших членів Р. Н. Союза відправлена Голов. Духовним Управителем в гр. кат. Церкві сьв. о. Николая. (Pir Superior і Bickerdike Sts.)

По Службі Божій всї присутні удадуть ся до галї, „Shoenhofe,“ на розї Milwaukee Ave. і Ashland Ave. де відбуде ся засїданє з слїдуючим денним порядком:

Отвсрене засїданя Головним Предсїдателем і його справозданє.

Справозданє Голов. Дух. Управителя.
„ Головних Секретарів.
„ Голов. Касієра.
„ Голов. Орґанїзатора.
„ Голов Контрольної Комісії.

Дискусія над справозданєм Голов. Уряду Р. Н. Союза.

Справозданє Директора друкарні.
„ менаджера друкарні.
„ редакторів.
„ контрольної Комісії.

Дискусія над справозданями заряду друкарні.
Ухвали в користь Орґанїзації.
Замкненє засїданя.

Головні Урядники Союза а іменно: голов. предсїдатель, голов. касієр, головні секретарі, контрольна комісія, менаджер друкарні і головний орґанїзатор в цїли переведеня контролї їх дїловодства мають бути в Чікаґо уже дня 6-го вересня с. р. о годинї 9 рано в гали призначеній на засїданє.

Дано в МкАду, Па., дня 25 Липня 1909.

Д. Капітула, *головний предсїдатель.*
Т. Лабовський, *голов. секретар.*

Важне оголошенє

для всїх пп. місцевих Урядників Р. Н. Союза в Америцї.

Отсим подає ся до загальної відомости, що враз з розметом за місяць липень с. р. вислано Вам так звані „Повновласти“ тикаючі ся виплати похоронних коштів по умерших членах Р. Н. Союза. Сї повновласти суть на се, щоб в такім случаю, як похороном занимає ся дотичне братство, — заким займе ся, — зажадало від дотичних спадкоємців випозненя тої повновласти; се значить спадкоємець (чи спадкоємці) мусять дати поперед леґальне (правне) порученє Р. Н. Союзови заняти ся похороном члена, як також і виплатити суму грошей за похорон з посмертної запомоги, яка припадає спадкоємцям по померших членї. В таких случаях де спадкоємцї находять ся в старім краю, дотичні Братства можуть заняти ся похороном, однак рівночасно мусять вислати згадану повновласть спадкоємцям до краю до підпису і порученя виплатити похоронні кошти.

В кождім разї похоронні кошти несьмїють бути більші як 150.00 дол.

Упрашає ся про те пп. місцевих урядників, як також звертає ся їх увагу, щоби взяли сї повновласти і се оголошенє до відома і строго після него поступали в усїх дотичних випадках. Р. Н. Союз, почавши від 15. серпня с. р. не виплатить анї одному братству похоронних коштів, не маючи в перед виповненої повновласти, як також не увзгляднить в тім разї жадного недбальства чи нехтованя або легковаженя повисшого розпорядженя.

Від Головного Уряду Руского Народного Союза в Америцї.

Д. Капітула, голов. предс. — С. Ядловський, голов. секр.

ОГОЛОШЕНЄ

до всїх пп. місцевих Секретарів і Орґанїзаторів Р. Н. Союза

Отсим повідомляємо Вас, що з початком сего місяця висилаєм до кождого Віддїлу один зошит нових деклараций, на котрих на відворотній сторонї надруковане єсть сьвідоцтво лїкарське. Длятого прошу п.п. Секретарів і Орґанїзаторів відкинути всї попередні деклараці а уживати лише нових. Кождий хотячий вступити в члени Р. Н. Союза має виповнити свою деклярацію сам або через секретара на мітінґу а крім того має явити ся у лїкаря і виповнити відворотну сторону деклярації (сьвідоцтво лїкарське).

Деклярація, се є найважнїйший документ так для члена як і Р. Н. Союза. Се є контракт на підставі котрого принимає ся члена і на підставі котрого виплатить ся запомога по членї. Длятого просить ся п.п. Секретарів о як найточнїйше виповнюванє всїх рубрик (питань) поданих на деклараці.

Крім деклярацій висилаємо також друки на: переступні листи“, „зміни спадкоємців“, зміни суми посмертної запомоги“ і т. д. На кождій картцї з долу, єсть надрукована „У в а г а“, котра поучає секретара до чого дана картка має ся уживати. Нехайже кождий секретар заки зачне виповнювати котру небудь картку, перечитає найперше „у в а г у“ а відтак если картка відповідна виповнить єї. Карток зелених уживає ся тогди, коли член зміняє посмертне на 1000 або на 500, а до змінюваня спадкоємців уживає ся картки б'лої.

Всї деклараці, зміни спадкоємців і посмертного, неправильно виповнені будуть звернені назад Секретарови і не будуть увзгляднені.

Пригадує ся також що Секретар Віддїлу має к о ж д о г о м і с я ц я вислати „місячне справозданє до Головного Уряду Р. Н. Союза“. В тій цїли ми посилаємо враз з розметом жовту картку до віддїлу, котру Секретар повинен виповнити без огляду на се чи зайшла яка зміна в брацтві чи нї і прислати враз з деклараціями і розметом до Головного Уряду.

Всї повисше наведені уваги суть приписані статутами Р. Н. Союза і чим стисліше будуть придержувати ся їх Секретарі, тим більше праці защадять і собі і менї а що найважнїйше защадять непотрібних видатків почтових на зворот неправильно виповнених документів. Від Голов. Уряду Р. Н. Союза

Т. Лабовський
Голов. Рек. секретар.

Пом жіть своїм братам!

Уже більше двох місяців йде страшна борба в Микисракс, Па. Борба безвзглядна, борба на житє і смерть. В нїй по однім боцї мілїовери-богачі, по другім бідаки робітники. Сї нещасні, прибиті бідою, борють ся о кусник насушного хлїба, политого гіркими сльозами і кривавим потом хлїба.

Але і того хлїба їм жалують. За тяжку працю, за труди і недоспані ночи бідакам приходило ся з голоду вмирати. І струна терпцю пукла. Гнані крайною розпукою хватили ся послїдного средства оборони, вийшли на страйк. Який перебіг страйку, про се було писано протягом кількох недїль в шпальтах „Свободи.“

Але засоби бідаків вичерпали ся. Фабрики стояли півтора року. В марцю почала ся робота. Днесь минає два місяцї, як треває страйк. Борба страшна, нерівна. Бо кромі мілїонів, якими розпоряджують боси, вийшов проти робітників другий страшний ворог: г о л о д. Ворог неумолимий як смерть!...

І днесь, з Микисракс лунає один розпучливий голос: х л їб а!...

Чи чуєте?...

Се плачуть голодні дїти. Висохлі кістяки. Жебручи простягають руки до тата: „ї с т и“!... А тато мовчить. Мовчить, хоть серце його шарпає біль страшний, хоть пукає йому серце у куски... „Їсти“ лепечуть біднятка. „їсти дай тату“...

Що він їм дасть?

Де візьме їм хлїба? Маленьку окрушину тільки Лиш кусничок, щоб заспокоїти страшний їх голод...

Чи чуєте сей дїточий стогін, ви всї, ситі батьки ситих дїтий?...

Сеж плачуть невинні біднятка.

Допоможіть їм!...

Чи не бачите сей біль і сю страшну розпуку батьків? „Їсти“... „хлїба“... лепечуть дїти. Витягають худенькі, вимізеровані рученята до батька. Їх очи глядять так слезаво, з такою мольбою... „Лиш крихітку хлїба!...“ А що сей батько їм дасть? Він сам голоден... сам не їв... Але вирвав-би душу, серце своє розірвав-би на кусні, щоб лиш нагодувати ним голодне маленьство... Щоб воно тільки не глядїло так розпучливо в його сльозаві очи... І в страшнім болю спускає сумно голову а важка як олів а пекуча, наче пекольний огень сльоза котить ся в діл... Він сам не їв уже три дни...

Се плаче батько дїтям. А батьківські сльози найстрашнїйші. Вони топлять желїзо, а ґранїт розсипують в порох...

А чи ваших сердець не зрушать?

Сеж брати ваші і християни! Сеж робітники, такі, як і ви всї, сеж Русини як і ви!...

І чи дамо їм загинути?

Чи вони не мають тут, на чужині пятьсоттисяч братів і сестер?

Чи сї їх лишать в недолї?

Нїколи!

Вони повні надії витягають до вас, братя, руки о поміч. І ви їм ї не відкажете!

Маленькі дїти до вас простягають худенькі рученята і з сльозами жебрають: „хлїба“. І ви їм не подасьте каменя!

Батьки в розпуцї до вас кличуть: Братя, допоможіть. Днесь ви нам, завтра може ми вам. І ви вислухасте їх.

Ми певні того.

(Продовженє на стор. 5-ій).

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ВОЛОДИМИР АНТОНОВИЧ.

Доля Галицької Руси під австрійським правлїнєм).

(Дальше).

Відродженє народности в Галичинї і дальша судьба сего руху.

Поява збірника ,,Русалка Днѣстрова" була фактом повороту громадянського житя в Галичинї; в нїм бачимо також характер людий, що складали сей збірник. От що кажуть видавцї сего збірника в своїм передсловю до сеї книжки: Нашому народови і словесности на довго ся здрімало; но, на конець, суджено вже і нам пробудитись, коли другі вже проснули ся в соняшнім блеску; однакож, мимо довгого сну, наш язик чистий, як дївоча слеза. Ся книжка написана місцевим галицьким язиком — одним із діялєктів українського язика. На вступі сего збірника умїщені народні пісні, відтак т. зв. ,,складаня" Шашкевича, Головацького. Опісля слїдують переклади сербських народних пісень і виїмки з Короледворської рукописи, дальше ,,старина" — документ в палєоґрафічній копії, поміщений в цїли указаня на місцевий елємент в минувшинї і декілька історичних українських дум, перепечатаних з вийшовших що йно тодї збірників Максимовича, Цертелева; відтак коротенькі бібліоґрафії — переважно письменьство Києво-Могилянської школи. Сей збірник, хоч і тихенько, а все таки викликав зацїкавленє в краю. Завдяки йому Галичина оживила ся, Почали появлятись літературні огляди і наслїдуваня, то щось в родї збірників, то знов як дуже гарні твори, н. пр. збірник Шашкевича. Були проби зобразити етноґрафічні і лїнґвістичні особливости краю, описувано весїльні звичаї, виходили в сьвіт граматики місцевого язика. Ті проби могли лиш дуже помалу осягнути властиву цїль. Одначе полїтичні обставини в тих часах пішли неначе на зустріч Галицьким Русинам-Українцям і значно помогли відродженю.

Серед такого положеня застав Русинів 1848 р. — час великих заворушень у всїх частях австрійського цїсарства, особливо в Угорщинї, Сербії і коронних нїмецьких краях. Угорський сойм зажадав привернення своїх попередних прав. Більше або меньше сильний і оживлений рух проявив ся в инших областях. Серби і Хорвати також зажадали привернення своїх прав. Такий же рух проявив ся і в Галичинї, де взяло в нїм участь особливо польське населенє. Галичина ступала тоюж дорогою, що Угорщина: она бажала здобути собі повну автономію. В Чехах відкрито загальний славянський союзний сойм. Одначе се все тягнулось лише півтора року; славянський сойм розвязано насильно. Та мимо того із сего півтора року було досить користи для Галичини, бо послужив він для її зєдиненя. Передтим в народнім літературнім руху брала участь лише молодїж, зате старші Русини стидали ся своєї народности, вважаючи її після загального пересьвідченя мужицького. У Русинів був такий погляд: коли чоловікови через образованє або иньшою дорогою удавалось здобути певні права, то казали, що такий чоловік повинен покинути мужицький язик. Тепер же протягом сего півтора року змінили ся обставини в Австрії супроти народного руху далеко на лучше. Першим кроком вперед під тим зглядом була та обставина, що і старі Русини взяли участь в народнім руху. Се стало ся так: після проголошеня конституції у Відни, вислано до Галичини розпорядок, щоби жителї обявляли правительству свої домаганя. У Львові зібрала ся рада, щоби подати правительству адресу з вичисленєм домагань Галичан. Коли многі рішили зажадати від правительства запевненя свободи осьвіти і місцевого язика, то Поляки виступили ворожо супроти сеї предлоги. З сего повстав скандал. Тодї Русини заявили, що они зберуть ся на осібну раду і подадуть правительству осібну адресу. В сей спосіб дійшло до однодушних зборів Русинів в цїли зладженя адреси. Се був перший крок до зєдиненя Русинів. В своїй адресї зазначили Русини свої права на самостійність. Зі своєї сторони поробило правительство такі уступки: відновлено львівський університет з деякими катедрами, на яких викладали в українськім язицї і в сей спосіб сей язик став рівноправним з иньшими; богословіє, українську літературу і історію викладали в рідним язицї. В тих ґімназіях, де руських учеників було більше, всї учителї мали бути Русинами. Сїльські школи віддано в заряд гр.-катол. консисторіям і таким чином замінено їх на руські школи. Руський язик введено також в семінаріях і духовних школах, а тим самим руський язик зрівнано з иньшими. Ще хосеннїйші були для Русинів иньші розпорядки правительства з иньшого обсягу державної управи. Введено суд присяжних, де язики були рівноправні; суд обовязаний був судити в тім язицї, в якім говорив одвітник. Дано право зборів і товариств, чим покористували ся опісля особливо галицькі Русини. Останки панщизняного права в Галичинї, именно обовязок селян робити на дїдича, або т. зв. панщину, полишену під деякими зглядами ще Йосифом II., знесено тепер зовсїм. Селяни дістали надїли землею, які они впрочім були обовязані викупити. Система викупу землї була дуже особлива. В Австрії оцїнила землї комісія, зложена із посїдачів земель, селян і урядників, а викуп мав відбувати ся в сей спосіб: ⅓ цїни платили селяни, ⅓ посїдачі земель дарували, решту, то є ⅓ сплачувало правительство посїдачам земель. Всїми тими реформами покористували ся Русини дуже розумно і відповідно цїли.

У Львові засновано під проводом місцевого митрополита і при участи місцевої інтелїґенції ,,Руську Раду." Після сего повстали філії ради в другорядних містах і селах, що находили ся в контактї з центральною радою. Всїх їх було 34. Цїлию сеї ради було — пособляти самостійности свого народу в церковнім і літературнім зглядї, а особливо старати ся о добродійство для краю. Она була строго демократична, а її орґаном була ,,Зоря галицька." Цїкаве се, що ті перші прояви галицького житя були щирі, розумні і відповідні цїли дальшої роботи і заходів Галичан. Язик ,,Зорі" був популярний, яким говорили галицькі селяни. Напрямом її було — пособляти економічному ровиткови і осьвітї серед галицьких селян. Цїла часопись була заповнена радами для селян під правними зглядами: як заступати ся за свої права, свою управу і т. д. Деколи ся часопись з подиву гідною чутливостию, перечуваючи лихо, давала селям розумні остороги.

Селяни дїставши під той час надїли, дістали також і право, продавати свої землї. Они могли були попасти тепер в сїти ріжних компанїй капіталїстів, в більшій части Жидів, задумуючих поскуповувати більші простори землї і повернути в сей спосіб бездомних і безземельних пролєтарів в панщинне населенє. Але ,,Зоря Галицька," добачивши для селян в продажі їх земель велике лихо, остерегла їх, а капиталїсти понесли великі страти через ту осторогу і не успіли довершити задуманого дїла. Як дуже сей орґан був популярним, сьвідчить се, що в збірниках народних галицьких пісень є й пісні, зложені самим народом в честь сего орґану. Дїяльність ,,Руської Ради" стрінула ся з великими перепонами, вправдї не офіціяльними, бо тодїшне австрійське правительство вельми пособляло свободі її дїяльности. Перепони походили зі сторони місцевих елємєнтів, а именно: серед польської народности завязала ся завзята боротьба, завдяки апатії і безоглядности з одної сторони, а сему, що Поляки мали свої інтереси' з другої сторони. Вибрики польської народности переходили всяке понятє розсудку. Ся боротьба між польською і руською народностію видала величезну публїцистичну літературу 48, 49 і 50 рр., що містить ся в тодїшних періодичних польських і руських виданях. Була се боротьба літературна і суспільна. Поляки казали, що руського народу нема, що люди, які входять до ради, допускають ся народного фальшу, коли твердять, що єствує руський язик. Русини вельми зближені до Поляків, винявши деякі дрібні відміни. Дальше казали: припустивши, що руська народність єствує, то одначе не має она етноґрафічних прикмет, історичного сьвідоцтва. Народности, що різко відріжняють ся, мають право на своє єствованє, коли у них є своя минувшина, а всего того нема у Галичан, отже они — не народність. Русини замість сего, щоби іґнорувати подібні суперечки, або відповідно на них одвічати, взяли справу дуже поважно і почали на доказ, що мають свою минувшину, вказувати і покликувати ся на свої історичні документи, в чім оказались дуже слабими. Поляки казали їм, що Русинів нема вже від 400 лїт, отже з огляду на се Русини не мають нїякої правоздатности. Були ще другорядні суперечки, менше важні. але вельми розятрені польські часописи представляли руських дїячів як людий, що дїлають виключно через підкупство і задля інтриґ. Зразу обвинувачували руських дїячів, що они підкуплені австрійським цїсарем, відтак росийським правительством, бажаючим відорвати від Австрії деякі провінції. Колиж Поляки говорили про сферу демократичних славянських рад, то додавали, що цїлию тих рад є різня висших станів та що селяни, наче-то, задумують анархію в державі. Замість сего, щоби іґнорувати сї напасти, або відповідно до сего на них одвічати, Русини відповідали в розятреню, що Поляки так їм надоїли, що они в дійсности стануть такими, якими їх зображають Поляки. Се давало Полякам повід до нових обидливих заміток. Остаточно Русини дійсно давали Полякам повід до таких заміток, бо Русини вийшли в зносини з ретроґрадним австрійським правительством. Се доказ, що руська орґанїзація складала ся з людий недосьвідчених, нездержливих, а здержливість дуже важний і спільний середник при орґанїзації. Вже в кінци 49 р. справа в Австрії повернула ся різко в противоположену сторону. Під ту пору австрійське правительство було в такім положеню, що могло обчислити сількість своїх уступок і роздавати їх розмірно до своїх бажань. Галичани здобули протягом сего 1½ року (1848—1849) більше чим передше протягом десяток лїт. Они звязали народність зі справою селяньства. Гурток патріотів, признавши себе независимим, потрафив заснувати кілька таких інститутів, які годї було знищити пізнїйшими подіями.

(Дальше буде.)

Єще в справї віча.

Як відомо, дня 15-го вересня відбуде ся віче в Філядельфії, Па., на котрім рішить ся доля нашої руської школи, та на котрім обговорять ся важні справи. Се все було оголошено в відозві.

Всї Русини повинні причинити ся до здїйсненя плянів комітету, всї Русини повинні показати, що гідні імени культурного народу.

Я мізерний раб божий хотївбим рівнож причинити ся до здїйсненя взнеслих плянів. Чим причиню ся я?

Відповідь коротка: Грішми.

Так єсть. Гроші конче потрібні, тож я і кождий сьвідомий Русин мусить дати жертву на се народне дїло.

В гарній передній статї в числї 31-ім Вп. д. Стеткевич взиваючи до участи в вічу між иньшим сказав що хто не возьме участи в вічу, не є патріотом. Я з тим не годжу ся і роблю зміну, на яку думаю і сам Вп. д. Стет. згодить ся. Зміна така:

Хто з патріотів не може прибути на віче, нехай пришле грошї, а імечно таку суму, яку мав видати за тікет на трену; хтож не в силї дати цїлої суми най дасть часть.

На вічу повинно записувати ся не лиш імена учасників, але і жертви грошеві. Ся точка дотичить головно Філядельфійцїв і учасників з поблизької околиці. Чому так, прошу послухати: Кождому ясно, що робітникам, майнерам і бизнесменам з далеких околиць трудно брати участь в вічу, а Філядельфійцям і Русинам з поблизької околиці лекше буде взяти участь в вічу, хотяй певно і з них більшість буде перешкоджена.

Філядельфійцї і Русини з поблизьких місцевостий не потребують видавати великих сум на дорогу, тож нехай за се зложать кождий після своїх сил лепту на народне дїло, нехай дадуть добрий примір другим Русинам.

Наші дїячі, так сьвітські як і з духовеньства повинні вилинути, щоби добрий примір був зроблений на вічу, памятаючи на латинську пословицю: Exempla trahunt (приміри потягають).

Кінчу і ще раз повтаряю: від суми зібраних гроший буде залежати в значній части успіх віча.

о. М. Данилович.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
Р. Н. СОЮЗА

Не плакати нам...

В нашій старій вітчинї однакова біда, але не все однаково борють ся наші братя з тою бідою. Бували часи, що народною роботою занимав ся невеликий гурток сьвідомих людий, тепер пробудив ся до житя трохи не цїлий нарід. Лиш в деяких гірських закутиках і в кільканайцяти селах, запоморочених кацапщиною, дрімає наш мужик дальше по рецептї польських та москвофільських ,,культур-треґерів". Поляки в великім страху, що — мовляв — ось-ось зірвуть ся ,,гайдамаки" до бою з Ляхами, повинимають з за холяв осьвячені українськими попами ножі і почнуть різати ,,культурних" сусїдів... Така кровава різня привиджуєть ся вшехполякам все і всюди. Польські редактори видумують заєдно всїлякі напади українських ,,siczowników" на спокійних польських обивателїв і бють в дзвін трівоги та накликують усї орґани публичного безпеченьства до винищеня всїх сїчий. І справдї, нещасливі ті галицькі сїчові товариства під обухом ляцької самоволї! Всїх сїчовиків переслїдуєть ся всякими можливими способами. Основні закони державні, право боже та людське подоптано цинїчно ногами, а за те пішли в рух ріжнородні ,,пріґельпатенти", якими бичуєть ся ,,w imieniu Jego Cesarsko-Królewskiej Mości" усїх руських громадян, що мають сьмілість признати ся публично до руської нації.

За кожду марницю, за кожду найдрібнїйшу річ мусять Русини зводити з нахабним сусїдом формальну борбу, а коли Поляки під пресією віденських кругів приневолені зробити на користь Русинів якунебудь невелику уступку, то зараз всї польські письма починають трубіти на всї чотири сторони сьвіта про благородність і справедливість Поляків, а невдячність і ненаситність Русинів. Вони, ті ,,благородні" панови не можуть нїяк порозуміти, що Русини не вимагають від них нїчого, не хотять нїякої їхньої ласки, бо їм правно належить ся все те, чого їм до їх національного розвитку потрібно. Впрочім кождий Русин знає, що він належить до держави австрійської а не до Річи посполитої польської... Що Поляки уважають себе господарями у східній Галичинї, а австрійські правлячі круги піддержують їх в тім переконаню, то се Русини знають, але знають і тое, що недалекий вже час, коли одні і другі бу-

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

дуть приневолені дати Русинам більше, ніж вони тепер домагають ся...

Як ми вже зазначили на початку, тепер між галицькими Русинами кипить живе, повне, сьвідоме народне житє. До сього життя приглянув ся гаразд росийський проф. Погодін і оцінив далеко не так, як прим. москвофільський „трупъ и призракъ“... До роботи станули люди ріжного віку і ріжних станів. Сивоволосі сьвященики станули побіч сідоголових лїкарів та адвокатів; руські урядники та учителї з'єднали ся в одну національну родину; молоді ідейні академики подали руку простолюдинови — і всї разом кинули одно велике гасло, один могучий клич: **в народ!** Почала ся завзята боротьба з сильним противником, боротьба на смерть і житє... Пішли наші народолюбцї під курну стріху хлопа-мужика, але не з ножами або мечами, а з щирим, отвертим серцем, з кріпким, могучим словом. І порухав ся дрімучий руський велитень, заколисав ся в повітрю синьо-жовтий стяг, понесла ся з буйним вітром чародійна козацька пісня-дума — і напав великий жах вікових гнобителїв народа руського; почали шалїти скажені кати... Та не поконати їм трийцять мілїонового люду, не стримати насильством бистрого, рвучого потока... За ними сила фізична, за народом руським сила ідеї. Не вбити ворогам живої душі. Витратить ся їх енерґія, притуплять ся їхнї мечі, але не припинять ся, не устануть стремлїня нашого народу до свобідної волї, до цїлковитої независимости.

А ми?... Нам треба радїти, що наші родимцї приходять щораз більше до народної сьвідомости, що уміють стати до борби з супостатом, уміють боронити своєї народної чести і людського достоїньства. Нам, живучим на вільній землї, треба брати приклад з галицьких братів і станути враз з ними до бою з тими, що заперечують нашу народну окремішність, що намагають ся оплюгавити перед сьвітом честь і славу нашого українсько-руського народа. Не плакати нам і сльози не лить!... Хай плаче ворог, а ми: в гору серця! Нас ожидає еще сьвітла будучність, бо ми що йно забираєм ся жити!...

Москвофілам.

Чи бачили ви коли якунебудь конаючу звірюку? Лежить на землї з витягненими ногами, з висолопленим язиком, з вищиреними зубами, з піною на обвислій мордї. В очах видно ще трохи погасоючого життя, але воно вже якесь неясне, темне. Пїлим тїлом сїпають короткі корчі, звірюка дістає передсмертні судороги, ще кілька разів заверне мутними очима — і гине.

Такою конаючою звірюкою є наші староруси — кацапи. Бачуть сараки свою недалеку „кончину“ тай точуть скажену пїну і завертають на всї боки померкаючими від болю очима. Вони і зуби вищирили, але що не мають вже сили зробити ними природного ужитку, то з великої досади завили таким собачим голосом, що аж цар-батюшка зі страху на землю присїв...

Нам невимовно тяжко полемізувати в приличний спосіб з оттими кнуто-славними посїпаками, а ще тяжше сповняти свій публїстичний обовязок зглядом читачів нашої часописи. Хоч ми мовчали цїлими місяцями і не відзивали ся нї словечком про всї скажені напади москвофілів на наш руський нарід, то таки не стало нам терпцю, щоб нерештї не сказати їм в живі очи того, чого вони домагають ся від нас в кождім числї своїх цареславних орґанів,

Говорити з москвофілами як з людьми розумними, або відкликати ся до їх чести (вони-ж її зовсїм не мають) се то само, шо стрїляти кулькою в пліт. Полемізувати з ними про всї ті дурницї, якими набиті усї шпальти їх славних, „казет,“ не стоїть труду, бо вони і так не розчовпають того, що сказано розумно і ясно. Ми тільки не можемо в нїякий спосіб понятп, про що саме писали би кацапи у своїх шматах, якби так забракло нараз „клятих украинцоф“... І вони ще мають чоло називати себе людьми і то людьми цивілїзованими(sic)! Ну, „от повітря, глада, огня... і від такої цивілїзації, сохрани нас, Господи!“

Та що тут довго говорити. На те Бог сотворив собаку, щови брехала, а москвофіли сповняють тільки свій обовязок... Назвати Сїчинського „безглуздою мазницею українського загорільця“ се обовязок „старорусів“ супроти народу руського, того народу, за котрого Сїчинський жертвував своє молоде житє. Лизати руки ляцьких сатрапів і жебрати у них ласки, щоб не карали „істинно руських“ за вчинок „безглуздої мазниці“ се теж обовязок рабів супроти своїх хлїбодавцїв. Жалувати за убитим Потоцьким, як за батьком, що піклував ся ними і видер їм силою кілька посольських мандатів від народу руського — се обовязок вдячности. Висьміяти увесь наш народний рух, обмазати болотом найсьвідомійших народних дїячів, оплюгавити рідну мову і рідну пісню, подоптати ногами своє рідне гнїздо — се обовязок ренеґатів. Лучити ся з найтяжшими ворогами народу руського, бойкотувати всї руські інституції і школи, посилати своїх дїтий до польських ґімназій, віддавати свої виборчі голоси русиножерному польському послови — і те також обовязок кацапів. А пек вам та оспина, вирідні дїти одної Матери, з такою вашою культурою та з такою безприкладною опікою!

Не хочемо вже більше псувати крови нашим читачам тай на тім уриваємо свою полеміку з конаючою собакою — москвофілами. Нехай вони, ті зрадники народні, ті раби росийських та польських реакціонерів, жиють собі еще до якогось часу, а ми „грішні“ помолїм ся горячо, щоб милосерний Господь Бог дав їм легку смерть і простив їм всї безконечні „согрішенія“, яких вони допускають ся на річ рідного народа.

Се не утопія.

В послїдних числах „Свободи“ вичитав я зазив до американської Руси на віче в справі шкільній.

Школи руско-американські мають за задачу головно запобічи американїзованю нашої молодїжи. Сама наука читаня і писаня но руськи не запобіжить тому. Бо як з Русина знанє читаня і писаня по хинськи не зробить хинчика так само знанє руського читаня і писаня не запобіжить винародовленю наших дїтей.

Щоб руська дитина, уроджена на американській земли остала руською до сего потреба чогось більше, як лишень самого знаня читаня і писаня по руськи. Дитину таку треба натхнути руським духом. Того руського духа набути може она в першій лїнії від своїх родичів і своєї рідні; по друге від свого окруженя товариства, а в кінци зі шкільної лавки.

Річ ся часто маєсь на відворот в старім краю. Там школа дуже часто заступає усї три чинники, а то головно по тій причині, що учителї там заступають часто місце родичів, товаришів і учителїв. — Школа в старім краю має молодїж під своєю опікою від дитиньства аж до укінченя молодого віку пр. укінченя ґімназії, при тім масове о точенє студентів і учеників руських — товариства, забави, часописи, книжки і наглядні приміри борби за народні права, усе те будить і підносить руського духа в молодїжи і боронить її перед винародовленєм.

Тут в Америцї того усего брак. Тутешна руська школа на разї є се найприміти-внїйша школа елементарна — котра крім писаня і читаня нич иньшого не є в силї подати дитинї. — І то ще дуже добре сповнить свою задачу наш учитель, коли він є в силї за тих пару годин науки на рік научити дїти правильно читати і писати по руськи. Школа тутешна руська має до дїла з дїтворою через дуже короткий час і тому днесь від тої школи усе чого на разї можемо жадати, то научити дїти правильно читати і писати по руськи; — більше при теперішних даних вона не в силї здїлати.

А чи се охоронить нашу молодїж від винародовленя — я дуже сумнїваю ся.

Щож робити? Чи здатись на волю божу і загнути руки? Нї! Єсли дотеперішні средства не вистарчують, то треба нам оглянути ся за лїпшими.

Перше: ми повинні як найскорше (принайменче по більших парафіях) постепенно заводити цїлі низші школи на взір публичних. Як се здїйстнити, я лишаю се вічевикам.

Я хочу піднести в моїм письмі нову гадку як би запобічи винародовленю нашої молодої американської інтелїґенції. Я понимаю, що для нас Русинів, котрі не привикли до закрою і перепроваджуваня більших плянів — моя гадка видаєть ся може „утопією“ чимось, що над наші сили. Але власне сьвіт і народи поступають наперед через те, що у них чи то одиниці, чи загал вірять в свої сили і перепроваджують в дійстність те, що для других людий видаєть ся „утопією“!

Чи ще до днесь не здають ся мілїонам а мілїонам людий ось такі дійстні річи утопією як телефон Белля, телеґраф без дроту Марконїого, фоноґраф Едісона, промінї Рентґена*), рад**) Кірїе-го і т. д. і т. д. а в кінци Цепелїна корабель воздушний і лїтаюча машина Райтів. Отже чим більше на вигляд немислимий проект („утопія“) ми переводемо в житє, тим значнїйший буде наш поступ. Я маю на думцї заложенє американського університету в старім краю для нашої руско американської молодїжи.

Плян мій ось такий в коротцї:

Купити під Львовом пр. від 50 до 100 морґів поля — збудувати там потрібні будинки на взір тутешних університетів американських, відповідні помешкання для студентів і молодїжи взагалї. Завести там науку низшу, вишшу і університет, з факультетами: правничим (американське право), медичним, фільозофічним або так звану „нормал-скул“, теольоґічним, інжінерію, бізнесову купецьку науку і т. д. Одним словом усе чого в подібних закладах учать в Америцї а науку подавати там в язицї руськім та анґлїйськім, так, щоб молодїж виучена на нашім університетї рівналась або і перевисшала тутешну американську модїж так що до знаня фахового як і що до язика анґлїйського і руського.

Я не кажу, щоб усе те завести від разу. Нї! поволи і постепенно.

Наука там тревалаб на взір тутешний через сїм місяцїв майже без перерви, а вакації, як тут, тревалиб пять місяцїв. Молодїж наша з початком шкільного року, так як і тут, в Октобрі, з'їзджалаб ся з Америки до університету — сидїлаб там сїм місяцїв і училась. На вакації верталаб назад до Америки.

Дорога там і назад днесь уже займе мало що більше як два тижнї, а за цїла лїт певно і тілько нї. Коли та подорож не винеслаб більше як 75 долярів а радше 150 дол. (в обі сторони). Вернувши з краєвого університету хлопчина чи дївчина через чотири і пів місяця усе заробилиб собі що найменше тілько, щоб покрити принайменче кошт подорожи. Удержанє і оплату поносилиб або родичі або діставалиб стипендії від руського американського народу.

Найважнїйша тепер річ звідки взяти грошї на те усе. І на се знайдесь при добрій охотї рада.

В першій мірі числїм на себе самих. Місто того, щоб безустанку жебрати від народа о складки, ми зробім так: Зложім пр. $1.000 дол. або добровільними складками, або нї то пожичимо їх, як тілько патріотизму у нас не знайдесь. За сї грошї заложім пр. фабрику мила і весь дохід через 10 лїт або через так довго, поки не збересь відповідна сума, складаймо; зібравши достаточну суму, пр. $500.000 долярів приступаймо до дїла. Заложенє фабрики мила розмірно вимагає дуже малого накладу, особенно як мило вирабляє ся зимним процесом. Наша фабрика вирабляла-б два роди мила: одно для митя ся, а друге до праня біля. Єслиб фабрика на кождім куснику на чисто заробила два центи, то, рахуючи з часом річний оборот на мілїон штук, малаб доходу річно яких $20.000, а требаб також тямити, що з кождим роком при добрій управі і заходах, круг продажи збільшав би ся не тілько між Русинами, але також між чужинцями. Другий спосіб доходу був би заінтересувати нашим дїлом тутешних мілїонерів. Американська школа, університет з анґлїйською викладовою мовою в старім краю промовлялиб вельми до їх амбіції.

Днесь они складають мілїони на пропаґанду подібних шкіл в Туреччинї і в инших краях, а тим більшеб они підпомогли і наш плян. Звичайно, тутешні американські університети роблять се так: добирають собі професорів таких, котрі мають приятелями мілїонерів і через них впливають на богачів та дістають підпомоги в грошах. Щось подібного і миб могли робити.

Не хочу розводити ся довше над тим пляном а приступлю до закінченя.

Нам не треба страхатись анї видатків, анї широкого покрою проєкту.

Вашінґтон Букер, мурин, коли підняв думку заложеня університету для мурінів — розпочав свій плян здїйснювати в той спосіб, що в опущеній стайни почав дїтвору учити. Днесь, протягом несповна 20 лїт університет той займає кількадесять будинків а його маєток виносить над 25 мілїонів. Другий примір: Один з найславнїйших університетів „Гарвард“ розпочав з чотирма професорами і кількома студентами, а днесь учить там кілька сот професорів і має тисячі студентів (президент Тафт учив ся там). Університет в Валпарейзо розпочато з двома професорами, а днесь учить ся там 7 тисяч молодїжи; сотки таких примірів мож би навести. Єслиж мурин Вашінґтон Букер міг мати на стілько моральної сили і відваги, щоб своє дїло довести до кінця то я сподіюсь, що уся американська Русь знайде може тілько сили і відваги кількоїї мав один мурин.

Користи з того університету булиб ось такі для американської Руси:

Молодїж наша котраб училась в краю, пересякла-б патріотизмом — научилась би докладно руської бесїди та сталаб розсадником нових поступових ідей в краю а горячого патріотизму тут, серед народу руско американського.

По друге університет американській в старім краю приготовляв би тамошню молодїж до тутешнього життя американського.

Родичі моглиб по простy віддавати свої дїти до нашої шхоли і від молоду, від дитини, приготовляти їх до тутешнього життя, як днесь підготовляють їх приміром до стану духовного, правничого, лїкарського і т. д. Така інтелїґентна одиниця приїхавши до Америки не марнувала-б ся, не гинула-б, не витирала-б кутів в шинках, але маючи американський фах в руках і знанє тутешнього язика від разу ставалаб пожиточним членом нашої суспільности. Молодїж наша моглаб або женитись в старім краю з русинками або наші дївчата моглиб виходити замуж за старокраєвих молодцїв.

Додам, що така школа і університет згорнулаб по простy молодїж з цїлої Европи до себе; бо булаб се одинока інституція на цїлу Европу, де-б молодїж могла підготовитись до Америки.

Єсли моя гадка приймесь в нашім народї і віче вибере комітет до здїйсненя мого проєкту, то я першій даю на разї $100 на заложенє фабрики і буду старатись з'орґанїзувати і перевести заложенє проєктованої фабрики на цїль будучого руско-американського університету в старім краю.

Др. В. С.

*) Промінї Рентґена є се таке сьвітло за помочію котрого можна бачати чоловіка наскрізь.

**) Рад є се такий міперал, котрий видає в себе сьвітло і тепло і то без перестанку.

Дикціонар
англїйсько-польський і польсько-англїйський,
30.000 слів, догідний формат 3 x 5 і пів, оправний в шкіру коштує з почтою 78 цт.
EUG. HWOZDK
705 Mint Alley, S. S. Pittsburg, Pa.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SWOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
Published every Thursday at 184 Hudson., New York, N. Y.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
411 Washington Ave.,
ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW,
manager,
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телєфон 7074 Spring.

Думки на часі.

Зближаєть ся осінна, а за нею зимова пора. Настануть небавом короткі днї а довгі ночі. Прийде наш чоловяґа з роботи, обмиєть ся з фабричного або вуґляного бруду, попоїсть трохи теплої страви, поговорить з своєю подругою, побавить ся з дїточками тай почне думати, де то йому сегодня провести довгий, нудний вечер. От пригадав собі за свого сердечного кума. Треба пійти, поговорити трохи, бо так якось скучно... Взяв шапку на голову тай пішов. По дорозі зустрів ся з иньшим своїм приятелем, а що на дворі повівало холодом, то оба други вступили де поблизького шинку „погріти ся". Там знайшли ще кількох знакомих тай „гріли ся" разом з ними довго-довго, аж поки „гостинний" шинкар не випросив їх чемно за двері. Вернув наш сваток домів та на свою біду... Проклята жінка, що з вечера була ще ангелом, почала з мужом сварку. Слово по слові — тай настало в хатї правдиве пекло...

Се тільки один образок з житя наших робітників, а таких образків, нераз далеко гірших, тьма-тьменна... Богато про се могли би сказати американські полїцаї, детективи, сквасри та корти... Тратить наш чоловік свою честь і людське достоїньство, тратить марно тяжко запрацьовані центи, тратить здоровлє, тратить поважанє у своєї жени і дїтий, кидає чорну пляму на славу руського імени, заставляє чужинців до наруги ча тлуму над нашим народом.

Не було би отсего всього тодї, коли-би наш робітник почув в собі потребу просьвіти і культурного осьвідомленя. Не дороблялиб ся сквасри з нашого робітника тодї, коли би сей робітник замість до коршми пішов прим. до читальнї. Коли він неписьменний, там, в тій читальнї, міґ-би легко навчити ся ґрамоти, а на всякий случай міґ-би навчити ся з писаня або оповіданя других людий богато цїкавих річий, які стали-б йому в пригодї в уладнаню власного житя.

Бажаючи нашому народови як найбільше всякого добра, хочемо на отсїм місцї сказати кілька слів про те, як наші люди повинні забавляти ся по працї і де їм належить шукати за розривками в довгі осїнні та зимові вечері.

Найважнїйша річ — то просьвіта. Непросьвічений чоловік нарікає вічно на свою біду, а тій бідї — після його гадки — винні найбільше ті, що зі свойого обовязку витикають йому його некультурні промахи. І так напр. піп і дяк — се два найбільші вороги робітника і він, де тільки може, підставить їм ногу... Инакше думає чоловік осьвічений. Коли він переконаний, що піп та дяк не сповняють як слїд своїх обовязків, тодї ставить справу ясно і домагаєть від них або позитивної роботи або уступленя зі своїх місць. Богато о тім можна би говорити, та ми радше кинемо заслону на сей предмет, а возьмемо ся за саму тему. Отже просьвіта то одинокий чинник, який двигнути може наш нарід з духовного заненаду.

До ширення просьвіти між темним людом служать ріжнородні способи. Найважнїйші з них: добрий приклад одиниць осьвічених, здорове зерно подаваної просьвіти, любов та самопосьвята для рідної справи, живе а переконуюче слово, читанє всіляких пожиточних книжок та часописий, відчити з усяких областий знаня, ріжнородні ігри та забави, вечерки, концерти, та аматорські вистави, прогульки, танцї і т. д. і т. д.

Щоб усї ті способи переводити можна в житє, до сього потрібно наперед людий, а відтак осібної кімнати, в котрій ті люди могли би сходити ся і спільно працювати. О таку кімнату не трудно постарати ся, а що до людий — то вже иньше дїло. Наші нетямучі робітники мають звичайно велику відразу до своїх „читальників" і не хотять мати з ними нїякого дїла. Самоохотно вони не зайшуть ся ані до читальнї, ані до нїякого просьвітного товариства. Їх треба втягнути туди, нераз навіть і підступом, треба уміти зацїкавити їх культурною справою. Як такий простачок засмакує раз в добрім, то від злого буде вже варувати ся цїлою силою своєї волї. Та щоби воно так стало ся, треба, щоб наші просьвітні інституції були не тільки на папери, але таки дїйсно робили свою роботу. Заложити читальню для самої амбіції та слави кількох одиниць, а відтак пустити ту читальню „кантом" і нїколи більше нею не інтересувати ся, — се робота шкідлива та деморалїзуюча. Тут треба витревалости і постійности, а хто тих прикмет не має, хай лучше сидить тихо і не рипаєть ся... Брак витревалости і постійности, се наші найбільші національні хиби і вони увійшли вже навіть в приповідку та стали славні на цїлий сьвіт. Доки ми не позбудемо ся сих двох хиб, доти будемо погноєм для иньших, культурнїйших націй. Не даром же кажуть чужі і свої, що Русин се синонім раба і він тільки на те сотворений, щоб другим служити...

Просьвічувати нарід, приводити його до самосьвідомости, наставляти його на путь істини і моральности — се обовязок духовеньства і учительства. Доки наші сьвященики і учителї не візьмуть ся до народної працї, доти ми будемо предметом насьмішок і глуму з боку усїх цивілїзованих людий; доти нам ходити по сьвітї з пятном назадництва, заскорузлости, рабства, безідейности.

Як хочемо жити на сьвітї житєм людини, а не скотини, то робім те, що роблять иньші культурні народи. Закладаймо по всїх усюдах: народні школи, читальні, аматоські кружки, дїточі та мішані (як можна, то і мужеські) хори, орхестри, банди, товариства ґімнастичні, всїлякі касина, клюби, брацтва і т. и. До роботи берім ся жваво і не зражуймо ся першими невдачами, бо то, що робимо, робимо не чужому, а собі, свому народови. Чи скорше чи пізнїйше, з'уміє наш нарід оцїнити нашу працю і відасть нам по заслузї. Возьмім за приклад імя пок. о. Бончевського. Сього неутомимого борця і щирого робітника на народній ниві згадують наші люди зі слезами в очах, а його подобизну найдете трохи не в кождій руській хатї. Та на жаль — під сю пору — не знайдеть ся між нами другий подібний народолюбець, хочби прийшло ся глядїти за ним по цїлім новім сьвітї!...

Так отже цїле наше спасенє в просьвітї народа. На се повинні памятати всї наші тямучі люди і закликати одні других до ідейної працї. Через одну осїнь і зиму можна зробити дуже много, але треба робити дїйсно і не викручувати ся сїном.... Нехай стануть на першім місцї наші сьвященики і дякоучителї, а з ними всї ті, що бажають свому народови добра. Нехай не буде у нас анї одної парафії, в якій не кипіло би живе народне житє! Нехай ганьба і проклін поневоленого люду упаде на голову тих, що з лїнивства або байдужности відтягають ся від народної роботи і копають гріб власному народови!

Страйк в Микисракс, Па

Щоб виробити собі яке таке понятє про відносини в фабриках обнятих страйком в Микисракс, треба хиба поставити їх побіч днїв „Bull Pen" в Колорадо. Кажемо: „яке таке понятє", бо ріжниця поміж лайдацтвами, які дїяли ся на „далеких вестах", а які дїють ся тепер в Микисракс є величезна хотьби лишень з того взгляду що в Колорадо були загартовані майнери, тубильцї, які потрафили і уміли як слїд боронити ся, коли в Микисракс суть переважно еміґранти, не знаючі мови, безпомічні і безпорадні. Друга ріжниця в некористь Микисракс лежить в тому, що Колорадо, се країна далека, пів дика, коли Микисракс належить до найбільше промислового міста Америки, та, можнаб сказати, лежить сейчас побіч Ню Йорку, сеї брами цивілїзації. І тому деякі часописи шкандальні відносини в страйковім районї уважають як найбільшу обиду для Америки, як поличник заданий її цивілїзації перед цїлим сьвітом.

А відносини сї такі, що аж уряд Злучених Держав бачив ся приневолений вмішати ся в справу і почати енерґічне слїдство. Дня 27. серпня 17-ом неустрашимим страйкарям поталанило передерти ся через мури і кільчасті огорожі на подвірє компанії, де держано в запертю звабленых підступом страйколомів. Сему треба і завдячити, що 470 страйколомів мимо погроз полїції компанії сейчас зложили роботу і опустили подвірє. З слезами в очах вийшли увільнені за огорожу і простягаючи руки до страйкарів закликали: „Ваша справа є нашою справою!..." Сего дня в наслїдок того фабрики стануло опять.

Усї увільнені страйколоми виказують поважні симптоми затроєня птомаїною в наслїдок зігнилої їди, якою їх годовано. Один з них Ів. Морріс вечером небезпечно захорів, так що в критичнім станї відставлено його в шпиталь. Двох знова, в наслїдок утрати сил по дорозї зімлїло і їх сейчас відставлено до шпиталю.

Побіда страйкарів є тим більша і гарнїйша, що вона прийшла в хвилинї, коли дирекція Pressed Steel Car Co. була сьвято увірена в свою побіду, коли вірила, що страйк зломано, позаяк карабіни міліції показали ся далеко страшнїйшим оружієм як тих пару нужденних револьверів, якими послугувало ся кількох доведених до крайної розпуки страйкарів.

Однак цїлковита побіда еще не виборена. Один ворог побитий. Але тепер треба еще побороти і голод. І тут потрібна поміч цїлого загалу, поміч наших робітників, усїх без винятку. Ми на иньшому місци пукаєм до сердець наших робітників Українців і маємо повну надію, що сї її не відмовлять своїм братам.

Цар-архибестія.

До днесь загально розповсюдненим був погляд, що цар Николай II., се людина слабого характеру, пів варіят а пів ідіот, який в божевільнім страху перед своїми „вірними" піддани-ми не знає сам що робить. А весь крівавий режім в Росії сьвіт до сих пор винував двірські круги і царських мінїстрів, які робили все на власну руку; цар уважав ся загальною лиш випханою лялькою в їх руках.

Сей погляд нараз звалив звісний росийський революціонер Бурцев своєю статьою в берлїнській часописи „Vorwaerts" з 27-го серпня с. р. Сею статьою він цїлковито збиває „леґенду, незнаня царя про сї всї крівавї морди і злочини поповнювані полїцією на росийськім народї".

Ся часопись подала фотоґрафічну знимку одного числа ґазети видаваної спеціяльно тільки для царя. Часопись ся виходить тільки в однім числї, писана є рукою і служить виключно для особистого ужитку ця ря. У нїй з брутальною докладностію вичисляє ся кождий морд, кожде вбійство поповнене росийською полїцією.

Ще більше! На краях часописи суть знаки і уваги пороблені синїм олївцем і власною рукою царя, на знак, що цар читав сї всї крівавї звіти. Редакція часописи „Vorwaerts" сї знаки пороблені царською рукою, потягнула спеціяльною прозрачною поволокою щоб охоронити їх перед затертєм ся. В сей спосіб узискано незбитий доказ, що цар знає і похвалює усї зьвірства поповнювані його полїцією.

Бурцев в першій статї заявляє, що в слїд за ньою підуть другі, усї ілюстровані фотоґрафічними знимками зі згаданої царської часописи, яка носить титул „Дневник царя". В першій статї він вияснює, в який спосіб попав ся йому сей „Дневник" у руки,

Підчас побуту Бурцева у Льондонї познакомив ся він з якимсь Кривоч-ом. Сей був шпіцлем росийського уряду. Оба зазнакомили ся близше, сходили ся часто, вели на всякі теми розмови і підчас одної такої розмови згадав Кривоч про „Дневник царя".

Бурцев, який здав собі сейчас справу з ваги сеї відомости, почав на нього налягати, щоб сей постарав ся о одно число сеї часописи. Даром. Допервa по тяжких і довгих з'усилях удало ся Бурцеви особисто дістати пару карток того дневника.

„Повстаня, засланя, арешти, труси, знущаня шпигів" — пише Бурцев — одним словом, усї средства, якими полїція здавлює революцію, суть в сій часописи докладно описані. Ся часопись подає подрібний опис усеї шпигівської системи, усїх полїцейських штучок, подвиги провокаторів і т. д. Цар є дуже добре обзнакомлений з існованєм і роботою аґентів провокаторів, він читає краджені полїцією листи і знає дуже добре, в який спосіб сї листи крадуть ся..."

Статя кінчить ся словами: „Росийський уряд не перебирає в средствах, давлячи „революцію", хотяйби сї средства були не знати які нїкчемні і лайдацькі. А цар знає про сї всї вчинки і похвалює їх".

В сей спосіб збито раз на завсїгди загальну байку, уцїм то цар нїчого не знає про бестіяльства росийської полїції, і тому за них не є відвічальний.

ЗАЯВА.

Припадково впало менї в руки 33-те число „Свѣта." Переглядаючи тоту писанину, якою запоморочені цареславні годують нещасний, збаламучений нарід, перечитав я статю: „Русско-народное вѣче въ Нюаркъ, Н. Дж.," де говорить ся, що „Кузїв," який на тім вічу забирав слово, є мій брат. Заявляю отсим, що сей Кузїв, на імя йому є „Василь," не є моїм братом, анї навіть жадним кревним. Брата Василя не мав я і не маю. Сей Василь Кузїв є тільки родом з того самого села, що і я, то є з Денисова коло Тернополя. В Денисові є Кузьових кількanайцять родин, але не всї они суть собі свояки. Пишу се длятого, щоби хто не ідентифікував апостата Василя Кузїва з моїм рідним братом Михайлом Кузїв, богословом львівскої духовної семинарії, який тепер перебуває у мене. Впрочім суть сьвященики наші і сьвітські люди в Америці, котрі мою родину аж надто добре знають, що в ній „пресвитеріянів," чи иншої якої породи нема.

Wilkes-Barre, Pa., дня 27 серпня 1909.

о. Ілія Кузїв.

ХТО хотїв би помістити для відомости своїх кревних, знакомих і пр. свою адресу в „Календарі-Провіднику" на рік 1910, нехай зашле 10 центів марками: 33-

EUG. HWOZDYK
705 Mint Alley, S. S. Pittsburg, Pa

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

(Продовженє зі стор. 1-ої).

Ми певні і з надією на вашу, поміч кличемо: Ваші Братя гинуть!... Поможіть! Кожда найменча жертва прийме ся з подякою.

Поможіть і ви усї товариства і брацтва. Громада великий чоловік — пару центів в братській касї не зробить ріжниці, а бідакам принесе величезну поміч, осушить неодну сльозу.

Але і тямте: подвійно дає, хто скоро дає!...

Усї, хотяйби і найменчі жертви просить ся посилати в редакцію „Свободи". Їх сейчас доручить ся страйковому руському комітетови, в якого склад входять Теодор Сушинський, Евтихий Бодак і Семан Соков, члени брацтва сьв. Димитрія, відділ Р. Н. Союза ч. 91. а імена усїх жертводавців оголосить ся в часописи.

Ще раз кличемо: Поможіть своїм братам!...

Відозва.

Чесний Уряде!

Безперечно і у Вашім закутку знана вже відозва до всїх Родимців, оголошена в 30-ім числї „Свободи" і в 7-ім числї „Душпастира"; знаний вже певно також її зміст тай ціль. В тій самій гадці і сї слова до Вас шлемо.

Нїхто не заперечить великої ваги і пекучої потреби проєктованого віча; і маємо повну надію, що наш поклик до народнього дїла знайде і у Вас щирий та сердечний привіт. Тож в імени цїлого народа просимо:

Скличте у себе надзвичайний мітинґ. На сїм мітинґу розгляньте і розберіть подрібно гадки тої відозви, а коли осудите їх гідними Вашого попертя, то висилайте на всенародне віче до Філядельфії своїх делеґатів з Вашими гадками, проєктами, петиціями і інформаціями, абисьмо всї разом обговорили наші тутешні незавидні обставини тай сполученими силами подбали про вихід з того безталаня.

Нїхто з нас, здає ся, не хоче зазначитись як ворог своєї народности, як безчувственний вітчим своїх найріднїйших. Тут ходить о „власну сорочку," о нашу будучність.

Маємо надію, що Американьска Русь дасть докази своєї зрілости національної і культурної, тай любови самих себе на тім заточеню... А хто не з нами, той проти нас!

ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ.

Програма Народного Віча,

—яке відбуде ся—

дня 15-го вересня с. р.

в PHILADELPHIA, PA.

в катедральній галї, ч. 816 N. Franklin Str.

Точно о 9-ій годинї рано в церкві катедральній (**816 N. Franklin Str.**) відправлять Їх Преосьвященьство Сотер Ортинський для вічевиків Службу Божу, по котрій сейчас всї присутні перейдуть до катедральної галї на наради з слїдуючим порядком денним:

Отворенє Віча Його Преосьвященьством.

Вибір вічевої президії.

Списанє делеґатів і учасників віча.

Реферат д. Евг. Гвоздика на тему: Значінє просьвіти в житю народнім взагалї а у нас з окрема, тай далекосягла дїяльність народних шкіл.

Реферат д. Осипа Стеткевича на тему: Як і чим боронити-би нам свого рідного на тій чужинї.

Реферат д. Дмитра Андрейка на тему: Справа заснованя Р. Н. Союза Педаґоґічного (чи якої иньшої назви Товариства Просьвітного), тай головний начерк його дїяльности і його адмінїстрації.

Дискусія в гадку рефератів.

Внески учасників віча.

Закінченє віча.

Для необзнакомлених з містом Філядельфією, подаєсь оттут стацію колїйову і кару, котрою їде ся до катедральної церкви: **Philadelphia, Broad Street Station;** — опісля: всїсти на кару **Market** і їхати до 8-ої вулиці — на 8-ій вулиці всїсти на кару Germantown або Villow-Grow і їхати до Bram Street.

Позір, Братя Русини! Я виробляю в найлїпшого матеріялу за найнижші ціни

Братскі шапки, Відзнаки, Пасы, Брошки, фани, Хоругви, Уніформи, Печатїки всякого рода так для братств, як і для поодиноких осіб.

Продаю майлїпші види в житя Ісуса Христа від Рождества аж до Вознесенія. Продаю тоже книжки до моленя і съвітскі: руські, польскі і словенські по дуже низьких цінах. — Єсьм Русином, а до того членом Р. Н. Союза. Проч в чужими! Удавайтесь лиш до свого! Як хто знає, най так пише. За роботу ґварантую. Моя адреса така:

Stefan Kalakuka

215 Moran Court, — Scranton, Pa.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї.

Розмет за місяць Серпень 1909

Від.	102.	Куривка Василь, ум. 21,7 '09.	$1000.00
,,	1.	Бобак Панько, ум. 23,7 '09.	1000.00
,,	4.	Вайда Йосиф, ум. 28,7 '09.	1000.00
,,	103.	Немеш Михайло, ум. 30,7 '09.	1000.00
,,	67.	Стофик Матвій, ум. 7,8 '09.	1000.00
,,	36.	Банашевич Антін, ум. 8,8 '09.	1000.00
,,	144.	Самуляк Марко, ум. 17,8 '09.	1000.00
,,	157.	Кічан Николай, ум. 24,8 '09.	1000.00
,,	78.	Стерник Магдалена, жена Івана, ум. 24,7 '09.	400.00
,,	54.	Риджанич Катарина, жена Йосифа, ум. 4,8 '09.	400.00
,,	16.	Пєх Михайло,	200.00
		Виплачено запомоги на суму	$9,000.00
		Платня головних урядників за серпень	190.00
		Адмінїстрація Союза за серпень -	182.71
		Весь розхід виносить	$9.372.71

Розмет платить 10,164 членів на цїле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1515 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

А. Паршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

Дм. Капітула, гол. предсїд.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР.

Вересень.

2	Ч	Самуїла
3	П	Тадея
4	С	Аґатоника
5	Н	14. Іринея
6	П	Евтиха свь. муч.
7	В	Тита, Вартол.
8	С	Адріяна, Нат.

¶ Княжний дар на приватну руську ґімназію в Яворові. „Дїло" пише: Всеч. о. Василь С. Гривнак, руcько-католицький парох в Олифант, Па., в Америцї зложив 1.000 корон на цїли руської ґімназії в Яворові. Комітет згаданої руської ґімназії в Яворові почуває ся до обовязку висказати отсим іменем будучих учеників тої ґімназії сердечну подяку щедрому жертводавцеви за його княжий дар, котрого імя записане буде золотими буквами в історії розвою Яворівщини а з нею і в історії розвою Руси-України.

— Поклін — сьвятим рублям. „Редактор" перемиської „Русской Воли", „нєкій" Стефан Носевич, хотячи наповнити свої кармани рублями, уряджує нову „паломку" селян до Почаєва і Київа, щоби поклонити ся тамошним чорносотенникам, а в властиво їх сьвятим рублям.

— В наслїдок виступленя з берегів ріки St. Catarina в північнім Мексику наступила катастрофа небувалих розмірів і величин. Протягом 28 і 29 м. м. панували там величезні зливи а з гір впали правдиві водопади. Шкоди обчисляють на мілїони, а число погибших людий на 1200.

— Як робітники борють ся з піянством. Робітники в Петербурзі останнїми часами щиро взяли ся до боротьби з піянством. Се питанє обговорюєть ся на всїх робітничих зібранях. У деяких районах поставлено бойкотувати пяниць, вмовляти їх не пити горівки і т. и. Ті заходи, на жаль, не дають відповідних набітників виникла думка взяти ся до иншого способу боротьби, іслїдків. Тепер серед деяких роменно: взяти ся за просьвіту і організаційно-культурну працю. Є думка побільшити фахові союзи, позаводити кооперативні товариства, культурно-просьвітні товариства. Нові і істнуючі товариства возьмуть ся до боротьби з піянством.

— Весїлє тата, мами, доньки і сина за одним заходом відбуло ся сими днями в місцевости Кляйбавхлїц коло міста Дибельн в Саксонії. Одної і тої самої години повінчав ся контрольор податковий Форбріґ з Дибельн, з якоюсь Павлиною Шнайдер, підчас коли неправесна донька Шнайдерової 19 лїтна Фріда повінчала ся рівночасно з сином контрольора податкового.

— Злочин не укриє ся. Перед 18 лїтами убито в Завишнї к. Сокаля в Галичинї коршмаря Мойсея Дайтшера, його жінку і доньку. Арештовано тоді Лію Кокотку, місцевого халупника, як підозріного о сей злочин, і при одній розправі засуджено його на смерть, але при другій розправі увільнено його. Аж тепер, по 18 лїтах при нагоді ревізії в его домі знайдено у него рїчи Дайтшера. Кокотку знова арештовано і хто знає, як тепер вийде він з процесу.

— Цїкавий заклад. Земський начальник села Камрата, бендерського повіту (Росія) М. Колїбаба намовляв свойого приятеля Кільчика-Цапка, дуже богатого поміщика (майно його цїнять на пять мілїонів карб.), щоб отворив в Камратї ґімназію. Кільчик зразу не хотїв, та коли земський не давав йому спокою згодив ся з умовою, щоб земський вперед викосив в протязї місяця вісїм з половиною десятин вівса. Земський згодив ся. Написали формальний договір. Земський зараз і взяв ся до кошеня. З усїєї околицї сходять ся люди, щоб придивити ся незвичайному косареви. А він косить не аби як, пересїчно по сто сяжнїв на день. Починає роботу до сьвіта а кінчить з заходом сонця. Коли Кільчик побачив, що програє заклад, бо Колїбаба кінчить вже кісьбу, викручував ся тим, що Колїбаба не сам точить косу, а доручає сю роботу другим. Але його запевнили, що се не проти умови. І так село Камрат завдяки „незвичайному косареви" матиме жіночу ґімназію, на яку, Кільчикови прийдеть ся виложити коло пятьдесять тисяч рублїв. Бендерський повіт, сусїдні поміщики, народні учителї й селяни заходять ся шанувати радунком „косаря". Між иньшими дарунками буде й срібна коса з слоневим кісєм, з написом: „Честь і слава першому косарю — жителї Камрата". Колїбаба має що йно 27 лїт, походить із дунайських козаків, дворянин, попович.

— З царства кнута. Ревізії і арешти на рос. Україні не переводять ся. Очевидно, що ревізії в Українців відбувають ся на доносн „істинно-русских". Оногдї вечером зробила поліція ревізію в завідателя в укр. книгарнї „Лїт. Наук. Вістника" в Київї і хоч нїчого підозріного ненайдено, то таки арештовано завідателя книгарнї, д. Данила Процівненка. — В Івангородї, чигиринського повіта, арештовано оногдї дописувателя „Ради" д. П. Бака і забрано його приватну переписку.

— Із православя на католицизм. Після росийських статистичних жерел від часу виданя толеранційного указу з 17-го цьвітня 1905 по 1. сїчня 1909 перейшло в Росії з православя на католицизм: в Вильні 300, в вилен. повіті 5.161, вілїйському 3.729, дїспенському 3.648, троцькім 411 лїдським 1.484, ошмянським 2.306 і сьвєнцянським 1.027. Загалом в цїлій ґуберній 18.366. Число новонавернених католиків в обсягу архидиєцезії петербурської буде три рази таке то є около 50.000.

— Так, як несподївано перед 21 роками пропав десь методиский пастор в Вілксбери, Па., Rev. J. Taggert, так і несподївано 12-го с. м. вернув до своєї жінки. Він пропав без слїду тому 21 лїт, та його жінка в пять лїт пізнїйше вийшла опять замуж. Її другий чоловік зістав послїдними часами замішаний в кримінальний процес, і як він сидїв в арештї, находила ся вона в крайній нуждї. Се мало спонукати пастора до сейчасового повороту. Своє зникненє він товкує в сей спосіб, що раптовно стратив память, а коли її опять відзискав, дізнав ся, що його жінка вийшла вже замуж. Він не хотїв тоді вже до ньої вертати і вибрав ся по Америцї, шукаючи усюди забутя в своїм болю. Аж тепер, вість про її скрутне положенє спонукала його до повороту. Він заміряє її забрати і поселети ся десь, де її нїхто не знає.

ТОВАРИШ,

обємистий, незвичайно практично уложений Підручник для науки анґлїйської мови є дїйсно одиноким товаришем і учителем для кождого Русина в Америцї. У нім найдете всї інформациї і розмови, потрібні в щоденнім житю та маючи його захороните ся перед неодною втратою. Ціна 60 цнт. з почтовою пересилкою 65 цнт. Замовляти у:

Andrew Sawka,
97 Morris Str.,
Jersey City, N. J.

NEW YORK, N. Y. Тов. „Зоря" від. 69. Р. Н. С. подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 2-го жовтня с. р., на який кождий член мусить явити ся і вирівнати свій довг. Неявивший ся член заплатить кари 50 цнт. а урядник 1 дол. Справоздане уряду. Вибір нового уряду. Мітинґ відбуде ся в Liberty Hall під числом 257 E. Houston Str. точно о 9-ій вечером. Нових членів буде принимати ся без вступного.

В. Маркевич пр.,
М. Мартинів кас.,
І. Биць скр.

ДЕ Є G123

Іван Семенюк, 19 лїт, походить з села Жукотина, пов. Коломия. Приїхав до Америки тому 2 лїт. З Ню Йорку з емплоймент офісу пішов до роботи і нїхто не знає де обертає ся. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу:

Peter Melnyczuk,
115 E. 7th str. Box 597
34—35 New York, N. Y.

Позір на сховрону марку „Котвиця"!

ХТО ЗНАЄ?

Де находить ся мій муж Павло Фігурняк, родом з Міталин, пов. Золочів, що приїхав до Америки перед 6 роками, зволить повідомити мене, а достане винагороджене 5 дол. Адрес:

Mrs. Pajza Figurniak,
c|o Svoboda,
184 Hudson Str.,
34-36 New York, N. Y.

Театральне Представленє

ВОРОЖБИТ

комедія в 3 діях Гр. Цеглинського

відограють члени укр. Тов. „Гайдамаки" в Ню-Йорку

в суботу дня 18-го Вересня 1909

в Manhattan Hall 66-68 4-th St., New York.

По представлемю Баль і Почта любови.

Вступ від особи: Крісла І-рядні 75 ц., ІІ-рядні 50 ц. ІІІ-рядні 35 ц., місця стоячі 25 ц.

Початок о 8-ій год. вечером.

Режисер: т. М. Угорчак.

Музика: т. Павла Гуменюка.

Запрашаємо всїх Чесних Русинів і Русинок з Ню-Йорку і околиці взяти численну участь в нашім представленю. Штука знаменита, то і богато доброго навчитесь з ньої.

34 36 *Комітет.*

Нелюдяність.

Коли бачите візника, який немилосерно бє свого змученого коня, щоби зневолити його до дальшої працї, то ви певно запротестуєте, називаючи його нелюдяним. Що здїлаєте з чоловіком, який хоче свій власний, вичерпаний жолудок приневолити до працї, наповнюючи його трючим алькоголем? В усїх случаях вичерпаного жолудка через надмірну працю або недугу завсїгди пробуйте Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина. Лік сей зґоїть жолудкову оболону, будучу в станї запаленя, приневолить бородавочки травленя до обильного видїлюваня соків і скріпить мязнї орґану. Уживайте еего природного лїку в усїх случаях недуги злученої зі стратою апетиту і фізичних сил. Уживайте його завсїгди, коли потребуєте лагідного побудженя і природного скріпленя. По другсторах.

JOS. TRINER,
616-622 So. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

ТЛУМАЧ

руcько-анґлїйський - -	60 цнт.
Думи коломийки пісни народні 85	„
Житє і Муки Ісуса Христа, книжка в 50 образках - - -	25 „
БІБЛІЯ старого і нового завіта з образками - - - -	90 „

Продая 3—1

BOOK STORE,
Box 21 S. S. PITTSBURG, PA.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

СПРАВИ „СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ,
712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черешак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Ґут Кульчицький,
..Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Бєля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa
Андр. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чегін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 816 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковський, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Мих. Бєля, 56 Hamilton Str., Holyoke Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — Принимає членів до 45 літ життя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разї смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разї смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" 400.00 дол.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" 200.00 дол.

Посмертне за дїти від 15.00 до $300.00.

В разї утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.

б) одної руки, ноги або ока $500.00.

Если отець родини в шпитали божевільних, Союз платить по року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що всї гро і належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний Секрета опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Ч. 1021 КВІТ $150.00 на стопятьдесять долярів, котрі п. Юстина Конкольняк замужна Слижук отримала як сир. часть з посмертної запомоги по Насті Конкольняк з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Ню Йорк, Н. Й. дня 10 Авґ. 1909
Ю. Конкольняк зам. Слижук

Сьвідки:
А. Лендфрайд,
Т. Мараз.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 144.
Лев Угорчак предс.,
Іван Коцкий секр.

Ч. 1029 КВІТ $120.20 на стодвайцять долярів 20 центів, котрі п. Михайло Бабій отримав як кошта похор. з посм. запомоги по Михайлї Шевчук з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Філядельфія, Па. Авґ. 7-го 1909.
Михайло Бабій.

Сьвідки:
Іван Поп,
Гавриїл Яцишин.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 239.
Л. Біляньский предс.,
Михайло Бабій секр.

Ч. 1032 КВІТ $400.00 на чотириста долярів, котрі п. Анна Ґлух отримала як посмертну запомогу по мужу Афтанасї з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Скрентон, Па. 14. Серпня 1909.
Анна Ґлух.

Сьвідки:
Яцко Павлишин,
Василь Ґлух.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 231.
Розалія Гришко предс.,
Й. Запоточний секр.

Ч. 1045 КВІТ $150.00 на сто пятьдесять долярів, котрі п. Анна Машляр отримала як надзвичайну запомогу по причині слабости мужа з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Олифант, Па. ....1909.
Анна Машляр.

Сьвідки:
Андрей Сметана,
Алекс. Прокіпчак.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (числе) 3.
Юрий Хиляк предс.,

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

PITTSBURG, PA. бр. сьв. Фл. і Лавр. від. 130. повідомляє всїх своїх членів, що дня 5-го вересня кождий має явити ся з відзнакою до сповіди. По Службі Божій відбуде ся річний мітинґ, на котрім буде принимати ся нових членів без вступного. Неявивший ся на мітинґ заплатить 50 цнт. кари.

П. К. Ґут пр.,
І. К. Цмайло кас.,
П. К. Дашинеч скр.

BROOKLYN, N. Y. Товариство „Днїстер", від. 220 Р. Н. Союза подає до відомости, що буде принимати членів без вступного через два місяцї: Липень і Серпень. Мітинґи відбувають ся кождої другої пятницї по першім в гали на 192 Грін стр. Бруклин. Слїдуючий мітинґ припадає в пятницю 9-го липня точно о годинї 8-ій вечером.

П. Фортуна прд.,
Ів. Ханачівский кас.
Ів. Зазуляк секр.

NORTHAMPTON, PA. бр. Усп. Пресьв. Богор. від. 33 Р. Н. Союза буде принимати нових членів без вступного від 16 до 25 літ, а від 25 до 40 за половину вступно через два місяцї то є вересень і жовтень. Рівнож взиває ся всїх членів щоби вирівнали свої місячні вкладки. Невиплавший своїх вкладок не буде мав голосу на річнім мітинґу.

Теод. Федько пр.,
Мих. Чепеляк кас.,
Тарас Кокоцкий скр.

CHESTER, PA., Бр. Сошествія сьв. Духа, відд. 237 повідомляє, що дня 5. Вер. с. р. від буде ся півричний мітинґ в місцевій гали при третій улици Початок точно о годинї другій по полудни. Справозданє касове з минувших 6 м. і иньші важні справи. Член спізнивший ся підлягає карі 25 цнт., неявивший ся 50 цнт. Неявивший ся урядник заплатить 1.00 дол. З невирівнавшим членом своїх довгів і залеглостей поступить ся після ухвал Бр. і статутів Р. Н. Союза.

Григорій Мельник, секр.

ST. CLAIR, PA. бр. Пр. Бог. від. 9. подає до відома, що річний мітинґ припадає дня 10-го вересня. Неявивший ся член підлягає карі після статутів.

Т. Хиляк пр.

ДО ВІДОМА УСЇМ ВІДДІЛАМ Р. Н. СОЮЗА.

подає ся, що Олекса Хомій член бр. сьв. Юрія, від. 160. Р. Н. С. в Jamaica, N. Y. зістав суспендований за неплаченє розмету і робленє роздорів. Після обовязуючих Статутів Р. Н. Союза він не може бути принятий в нїякім пньшім братстві, належачім до Р. Н. Союза.

Я. Протичка пр.,
Фр. Остапович кас.,
М. Бережанський скр.

GLEN LYON, PA. бр. сьв. П. і П. від. 27. подає до відомости, що на річнім мітинґу дня 16-го серпня вибрано слїдуючий уряд: Гр. Фуджак прд., Н. Сійчак заст. прес., Ал. Фринцко секр., Ник. Москва кас.

Нових членів буде принимати ся до братства за половину вступного (то є 2.50) через три місяцї: Вересень, Жовтень і Падолист.

А. Фринцко секр.

CROSS FORK, PA бр. Успенія Пр. Дїви Марії, від. 88 подає до відомости, що на річнім мітинґу дня 22. серпня 1909 вибрано слїдуючий уряд на рік 1910: Д. Гриценко пр., С. Мацко заст. пр., С. Ґонос кас., Т. Дадьо заст. кас., Т. Панцьо секр., П. Хоминець зас. секр., Т. Какуляк капітан, П. Хоминець доз. хор., М. Кузьма дверник. Мітинґи відбувають ся в домі Дм. Гриценка, по 20-ім кождого місяця точно о годинї 2 по полудни.

Члени мешкаючі поза Кросс Форк мають присилати точно свої розмети кождого місяця перед 20-тим на адресу секретаря: Theo. Pancio, Box 64, Cross Fork, Pa.

Т. Панцьо скр.

OIL CITY, PA. Бр. Усп. Пр. Богородицї подає до відомости, що вибрано слїдуючий уряд на рік 1910: І. Романчак прд., А. Буряк з. пр., І. Фрис кас., Ш. Буряк з. кас., Н. Фрис секр., З. Вархоляк з. секр. С. Романчак над. хорих, М. Бурка надр хор. на Френклин, Н. Бурка рах. кн., А. Дзьобак рах., Н. Надзяк двр. Н. Фрис секр.

CLEVELAND, O. бр. сьв. П. і Павла від. 102 подає до відома, що місячний мітинґ буде відбувати ся від тепер в гали на So. Side у (Thomas Kurtz 800 2-4-6 College Ave.) Щоби уникнути всїляких непорозумінь в брацтві упращає ся членів, щоби точно явили ся на мітинґ о годинї 2-ій по обідї.

М. Лазука секр.

JEANNETTE, PA. бр. сьв. Димитрія від. 207 подає до відомости, що буде принимати членів без вступного через два місяцї: вересень і жовтень. Мітинґи відбувають ся кождої другої неділї по першім.

Мих. Клим пр.,
Михаїл Шандрович секр.

ELIZABETHPORT, N. J. Тов. „Запорожка Сїч" від. 234. повідомляє що пів річний мітинґ відбуде ся дня 18-го вересня у гали Цюрчака, ул. South Park. Справозданє касове, тому всї ті, котрі довгують до каси мають до сего мітинґу вирівнати свої залеглости, бо котрий не вирівнає своїх довгів буде викинений з Товариства і Р. Н. С. Неявивший ся на мітинґ заплатить 50 ц. а урядник 1 дол. кари. Нових членів буде принимати ся до Товариства без вступного через 2 місяцї.

Лука Ґенеґа пр.,
Андрей Кіценюк секр.,
Олекса Ґенеґа кас.

YATESBORO, PA. бр. сьв. Арх. Мих. від. 51. подає до загальної відомости, що річний мітинґ відбуде ся 12-го вересня (Septemb.) о год. 2-ій по пол. Кождий член чи місцевий чи з околиці мусить явити ся. Справозданє касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари.

В. Ґурняк скр.

TRENTON, N. J. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 121 взиває своїх всїх членів, щоб явили ся на чвертьрічний мітинґ, який відбуде ся 19-го вересня. Дуже важні справи до полагодженя.

Ґ. Бахік пр.,
Ів. Гудак кас.,
А. Квескар скр.

PORT BUCKLEY, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 223 подає до загальної відомости, що 19-го септембра с. р. припадає квартальний мітинґ в домі прд. Пав. Кондрацького о год. 1:30 по полудни. Кождий член мусить явити ся в означений час: котрий член не явить ся, підлягає карі після ухвали. Кождий член, що спізнить ся через недбальство заплатить кари 50 ц. а урядник 1 дол. Брацтво на тім мітинґу має важні справи до полагодженя. Кождий член мусить вирівнати свій довг. Котрий член залягає два місяцї довг, а на тім мітинґу єго не вирівнає, буде суспендований з брацтва і Р. Н. С.

Павел Кондрацкий пр.,
Ст. Запоточний секр.

YOUNGSTOWN, O. бр. сьв. Ар. Михаїла подає до відомости що дня 11-го вересня відбуде ся мітинґ, на котрім буде важна справа порішена і тому просить ся членів точно зійти ся о 2-ій год. по полудни. Неявивший ся член підлягає карі 50 цнт.

Йосиф Приставш секр.

AMBRIDGE, PA. бр. сьв. П. і Павла від. 47. подає до загальної відомости, що буде принимати на будучім мітинґу без вступного до Брацтва. Мітинґ відбуде ся дня 12-го вересня о годинї другій на шестім стрітї, в гали під церквою.

Ів. Михалик секр.

БИЗНЕС НА ПРОДАЖ

ґросерня і бучерня в добрім положеню. Близько нема шторів. Робота іде добре. Рент дешевий. Добра спосібність здобути маєтку. Удайте ся до:

P. Demchuk,
Sub. Sta. 1—6
34—5 Washington, Pa.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балїв, представлень, сходин і т. п. друкуємо в „Свободї" по цїні одного цента від слова за оден раз. Ґрошї треба присилати наперед.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює Сестрпчне Братство сьв. Ольги, від. 4—7 в суботу, дня 4-го Septembra в Либерти Гал 257-263 E. Houston st. New York.

Запрашас ся всїх Русинів і Русинок з New York-у і околиці.

За Баль і добру забаву ручить
32—34 Комітет Балевий:
Анна Дубінска прд.,
Осипа Будняк кас.,
Юлія Шевчиньска секр.
Анд. Кашинский гол.

Великий Баль
устроює
Бр сьв. Андрея Пер. в Ню Йорку
від. Р. Н. Союза 66
в суботу дня 18. Септембра
в Новій Соколовни,
ч. 525 E. 72 ул. Ню Йорк.

Початок о год. 7-ій веч.
Вступ 25 цнт.
Музика знаменита.
Галя прехороша.

На сей баль запрошуємо всїх щирих Русинів-Українців і всї красавиці - молодиці з Ню Йорку і околиці, як Джерзі Сіті, Бруклин, Йонкерс і т. д.

За добру і веселу забаву ручить 30-6
Балевий Комітет.

!!! PITTSBURG !!!

БАЛЬ! БАЛЬ! БАЛЬ!

Бр. сьв. От. Николая від. 53 Р. Н. С. устроює дня 6. September на Labor Day. Початок Балю о г. 3½ по полудни. Музика найзнаменитша та і буде чим сили покріпити. Маємо честь запросити всїх Русинів, дївчата і хлопців. Сподіємось, що не отмовите нам і прибудете.

За лад ручить уряд брацкий
Н. Войтович предс.,
Алекс. Витяш секр.,
Теодор Ґут касієр.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ!

устроює бр. сьв. Ів. Хрест., від. Р. Н. Союза ч. 52 в Holyoke, Mass. на дни 4-го вересня в Hibernian Hall, cor. Front and John str. Пригравати буде нїмецька орхестра. Початок точно о год. 7:30 вечером. Вступ лише 25 цнт.

Запрошуємо всїх чесних Русинів як з Holyoke так і околиці на нашу веселу забаву за яку ручить балевий

Комітет.

Баль! Великий Баль!
устроює
Братство сьв О. Миколая,
віддїл 38. Рус. Нар. Союза
В AUBURN, N. Y.
дня 6 вересня Labor Day, с р
на дохід нової церкви,
котру вже започато будовати. Початок о 3-ій год. по полудни. Музика найзнаменитша і всього подостатком; буде чим сили покріпити.

Запрошуємо всїх Русинів і Русинки, хлопців і дївчата з Auburn і околиці. Всїх радо приймемо і обслужимо знаменито. Вступ 25 цнт. За добру забаву ручить

Балевий Комітет.

ДЯК

молодий, іспитований, з добрим теноровим голосом пошукує посади.

John Popeluk,
208 Amherst str.,
31—4 **Buffalo, N. Y.**

Віче в Скрентон, Па.

На поклик вічевого комітету скрентонських „вільнодумців" під проводом Туман-Фтея Починка відбуло ся дня 28 с. м. міжнародне віче, котре ущасливив своєю присутностию головний редактор „Хлопського параґрафу", п. І. Слюзар.

Саля Кізля на Pine Brook наповнила ся майже по береги — та на жаль „вільнодумців" — самими скрентонськими українцями. Комітетові видячи не дуже то вигідну для себе позицію, довший час не починали віча і доперва по трох чвертях години отворив збори стогнучи і загикуючись головний аранжер, Починок.

По виборі президії до котрої увійшли п. с. Збудовський як предсідатель, а пп. Василь Гришко і Й. Сенюк як секретарі, відчитано програму віча.

Перший забрав слово д. Слюзар, та не придержуючи ся теми „виліз на попів", назвавши їх зацофанцями, ворогами поступу і робітників та робітницької справи, назначивши з натиском, що попи завсїгди ішли проти інтересів робітницьких на що дав як примір Ґаліцію, провінцію Ішпанії. Початково нарід не знав о що ходить, про що бесїдник хоче сказати а в кінци домацавшись антипопівської і антирелїґійної жилки бесїдника почав непокоїтись.

Належну відправу дістав п. Слюзар від Вп. о. Пристая, котрий фактами доводив та переконав, що нашому духовеньству не можна відказати патріотизму та зазначив, що нетактовно єсть без попередних доказів накидатись на цїлий стан.

По сїм забрав слово п. Мрикало та пятнуючи тих робітників, котрі купують роботу у басів сказав, що комітетови скликуючому віче нїяково заступати робітничу партію та дертись в її репрезентантів наколиж між членами сього комітету власне такі людцї знаходять ся.

Позаяк нарід був огірчений штубацьким поведенєм головного референта, п. Слюзара, — котрий „проїхавшись на попах", на релїґії, накинув ся на присутних в гали робітників називаючи їх дичею, менажерією, почав непокоїтись і своє невдоволенє голосно висказувати, — предсїдатель розвязав віче.

Не завадить подати до публичної відомости також поведенє пана секретаря Сенюка, котрий правдоподібно немного разів бував на вічу та протесту народнього нїколи не видів і не чув, бо інакше не обкладав би братів своїх такими епітетами по причині їх протесту.

Грожене вічевикам тайними детективами і полїсменами, котрих спровадив Починок против своїх братів робітників на віче — настроїв нарід страшно обурюючо, що аж застрашеного і хлипаючого редактора мусїли взяти в свою опіку полїсмени і запровадити його в безпечне місце.

Погрози ширені Туманфтейом перед вічом, що як приїде начальний їх вождь п. Слюзар, то в одну мить розібє і церков і всї українські товариства — сповнились о стільки, що вождь поїхав з страхом і певно не покаже ся в друге.

Не-Туман фтей!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

SMOK RUN, PA. Бр. сьв. Георгія, від. 135. подає до відома, що **6. септембра** на (Labor Day) відбуде ся

ПОСЬВЯЧЕНЄ

нової парохіяльної галї в Ramey, Pa.

По службі Божій зачне ся БАЛЬ. Вступ платить кождий член 1.00 дол. Члени від. 135. мають явитись в шапці і з відзнакою. Неявивший ся член підлягає карі 2.00 дол.

Н. Джмелик, предс.,
Ф. Качур, кас.,
А. Клим, секр.

Уряд парохіяльний в Elmira Heights, N. Y.

повідомляє усїх парохіян, що річний мітинґ відбуде ся **в неділю дня 5-го септембра** с. р. в гали церковний.

Михаїл Коленич, предс.,
Емитро Панила, кас.,
Андрей Харчишин, секр.

БАЛЬ устроює

Братство сьв. Володимира,
від. 65. Р. Н. Союза
ДНЯ 6-ГО ВЕРЕСНЯ 1909 р.
в гали Сінґера в Elizabeth, N. J.

Початок о годинї 3-ій по полудни. За добру забаву ручить Комітет.

БАЛЬ! БАЛЬ!

Товариство ,,Запорожська Січ", від. 251 Р. Н. Союза, в Cleveland, O., котре зістало з'орґанїзоване через Михаїла Лазуку, устроює ВЕЛИКИЙ БАЛЬ, дня 4-го вересня 1909 р. в суботу. Початок о 6-ій годинї вечером в Гали Stiv & Gostiv, (Literary R. D. and corner W. 5-th Str. На сей Баль запрашаємо всїх щирих Русинів-Українців з міста і околиць. Приграватиме буде чеська орхестра, котра неодного молодця і дївчину розвеселить. Вступ: Самотний муж або зі женою 35 центів, самотна дама даром. Дуже смачні перекуски і здорові напитки. За порядок ручить балевий комітет.

А. Турчик
М. Андросєчко
Й. Синьчина.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ ПІН-НІЧ
устроює
Братство сьв. Михаїла Архан,
від. 142. Р. Н. Союза
В ELIZABETH PORT, N. J.
в понеділок, 6. вересня с. р.
в Парку і гали Й. Чирчака cor. South Pork і Front St. Музика добірна. Початок о годинї пів до 3-ої пополудни. Ціна тікету 25 цнт.

Великий Баль
устроює
Украін. Товариство „Дністер",
в суботу, 4. вересня с. р.
в The Greenpoint Palace Hall
192 Greene Str.,
В GREENPOINT, N. Y.

Початок точно о 8-ій год. вечером. Тикет і гетчек 25 цнт. Усїх чесних Русинів і Русинок з Бруклина, Ню-Йорку і околиць запрашає ся сердечно.

На бали буде принимати ся членів без вступного.

(Як можна на баль дістати ся? З долини міста Ню Йорку брати яку небудь кару з нового моста а перейшовши міст, змінити кару до Crosstown. З 10. або 23. ул. лишень перейхати на другий бік, до Бруклина).

За добру забаву ручить Комітет.

Концерт і Баль
устроює
ЧИТАЛЬНЯ ПОСЬВІТИ
в суботу 4-го Вересня 1909
в Academy Hall,
525 S. 4th St., Philadelphia, Pa.

Запрашаємо всїх чесних людей.

Завчасу стараємо ся, щоби всїх вдоволити.

Комітет.

Великий Баль
устроює
Братство Пр. Дїви Марії, від. 123 і Бр. сьв. Володимира від. 162
В СКРЕНТОН, ПА.
дня 6-го вересня с. р
на Labor Day, в гали Лукана на Пайн-Брок.

З Lackawanna брати кару P. S. — Початок о 8-ій годинї рано. Вступ 25 цнт.

Комітет докладає всяких старань, щоби кождого гостя вдоволити. Просить ся усїх Русинів скрентонських загостити на сей баль та переконатись о нашій гостинности.

3—4 Комітет.

Інтеліґентна дївчина
пошукує місця до заряду дому. Близші інформації удїлить ся в руськім бюрі, 822 N. Franklin Str., Philadelphia, Pa. 33—34

Важне.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи непригожі до друку ниє ся, наколи з гори не було означено, що жадає ся ї зворотку і не було залучено марок на зворот.

ЧИТАЙТЕ!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протокольову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

Українські пісні на фоноґраф

можна дістати тільки в нас. Рекорди сї спроваджені впрост з Галичини. Фонографи даємо на місячні сплати. Всї українські рекорди мають 10 цалїв величини, і суть подвійні. (Так само і польські) а ціна усїх тільки 65 цнт. — Пишіть сейчас по безплатний катальоґ, а всякі листи пишіть польськими буквами: 28—35

Globe Record & Supply Co.
213-215 East 4-th Street,
New York, N. Y.

Металеві ОБЦАСИ І ЗАПЯТКИ

Зроблені зі сталї.

Для майнерів, каменярів, фармерів і всїх, що роблять при тяжкій роботї.

Охоронюють від натисків від обцасів. Зроблять ваші старі чоботи як нові. Легко прикріпляють ся. Кождий швець вам їх наложить. Купите їх у вашого продавця чоботів. Они суть дешевші від шкіри, але перетревають чоботи на довго.

Пишіть по книжку яка вам більше скаже.

United Shoe MachineryCo
BOSTON, MASS

Накладом „СВОБОДИ" вийшли

Папері листові

окрашені гарними вінетами і портретами наших руских ґеніїв — Продає друкарня „Свободи" по цїні 50 цнт. за 25 штук. Адрес:

„SWOBODA"
184 Hudson Str. New York, N. Y.

„Про кінець сьвіта".

дуже цїкава і займаюча книжочка вийшла накладом ,,Свободи". З ньої всякий цїкавий довідає ся чи і коли може наступити кінець сьвіта. Цїна 15 цнт. Замовляти в редакції.

„SWOBODA"
184 Hudson str. New York, N. Y.

Книжки

які можна дістати вскладї книжок „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Ангел та пустельник і т. і.	15
Борба кляс і чому бобітники орґанїзують ся	15
В Старім і Новім краю	25
Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7.	15
Дещо. з історії православної місії в Америці	10
Дещо про звірята	30
Дві левади і т. п. С. 5	15
Дорога любови, то Божа дорога, С. 6	15
Емігрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Спол. Державах	15
Земельне питанє	15
Зуб за зуб	10
Історія Руси з образками	10
Капітал і праця	15
Книжка рахункова	50
Казка про Жидів	15
Многострадальний народ, огляд історії українського народу	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
Образки і загадки	10
Оповіданя	15
Про відступників від рос. православія	10
Про нутро землї	25
Підземні скарби	25
Покуса	10
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Смерть	10
Стародавні казки та оповіданя	15
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Унія в Америці	20
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-анґлійский тлумач	60
Польско-анґлійский тлумач	60

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб Душі	2.50
Druh Duszi	1.50
Druh Duszi (в звич. опр.)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колєкторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник померших душ	10

Пишіть на адресу:

Swoboda,
184 Hudson St., New York.

„Гайдамаки"
МІСЯЧНИК
для українського робучого народа в Америцї.

Виходить в четвер з кінцем кождого місяця під числом 639 E. 11-th Street. New-York, N. Y.

Передплата на рік 1·00 доляр. В Австрії і Росії „ 1·50. доляра.

Адреса: „Haydamaka"
639 East 11 Street.
New-York N. Y.

ЛЕВ НАБОКОВ,
нотар при „Русси-ім Голосї"

споряджує усї рос. документи та дає пораду з усїх роспийських справах. 31-34

98 Second Ave., New York.

ФАРМИ

в стейтї Конніентікут, як рівнож лоти домы і т. д. (також в околици Ню-Йорку) продає

ІВАН БІЛИК

З великого числа фармів належить передовсїм звернути увагу на слїдуючі:

108 акрів, 50 акрів землї орної, решта пасовиско і лїс, новий дім на 9 кімнат, стодола і всї другі господ. будинки, великий сад. Ціна **1200** дол.

80 акрів, новий дім 10 кімнат, 30 акрів чистої землї, решта пасовиско і лїс, 6 миль від стації. Ціна **800** дол.

42 акри чистої землї, дім на два поверхи, стодола і всї будинки. Фарма в містї Ashford, Conn. Ціна **1300** дол.

60 акрів, 35 акрів чистої землї, решта пасов. і лїс; дім новий на 9 кімнат, стодола і всї будинки. На фармі є вібрано вівса з 4 акрів ячменю з 2-ох акрів, 1 кінь, 20 тонів сїна і посадженых 3 акри бульби. Ціна **1900** дол.

На кождій фармі є сад і всї машини рільничі, тай кожда є недалеко від стації.

Деякі фарми можна купити на сплату. -36

Вливші інформації удїлить:

JOHN BILYK
617 E. 16-th Str., New York.

Русини Пітсбурґа і околиці!

Чи Ви знаєте, що

German Savings & Deposit Bank

на розі 14-ої і Carson ул., South Side,

Pittsburg, Pa.

є найбезпечнїйшим банком? Не знаєте, то загляньте до справозданя стейтових контрольорів, що узнали наш Банк за один з найсолїдиїйших і найпевнїйших в Пенсильвенії. Маєток 5,000.000,00. Платимо 4 проц.

Шифкарти на всї лїнії. Висилка гроший, справи нотаріяльні, військові і т. и.

Й. Е. Рот, предс,
А. П. Міллер, касїер,
Ал. Бучак, ур. банку.

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

ВАЖНЕ ДЛЯ РОБІТНИКІВ!
ВАЖНЕ ДЛЯ ДІВЧАТ!

Безплатне Руске Бюро Працї ім. сьв. Рафаіла, 339 East 20th Street, New York (близько рускої грек. кат. церкви сьв. Юрія) межи 1 а 2 евнею вишукує роботу для мущин жещщин, і ділає інформацій та поради емігрантам.

Просимо всїх, що знають про яку роботу на своїм плейзї для мущин, або дівчат, донести про се під слїдуючою адресою:

ST. RAPHAELS RUTHENIAN FREE EMPLOYMENT BUREAU
339 East 20-th St., New York

Іван Солтис, менаджер.

THE FIRST NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Найстарший Народний Банк в Скулкил Кавнті.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послїдних 5 лїт і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші переспилає через фір у Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Повідомляю Вп. Родимцїв, що отворивем в Ню Йорку

„Заграничну канцелярию адвокацку" і Бюро земельних і торговельних полагоджувань.

де перепроваджую всякі справи судові і нотаріяльні в Ст. Краю і полагоджую всї справи тутейші за п. середництвом визначних адвокатів американських. Удїляю івформацій і посередничу у всїх справах бізнесових, торговельних і земельних. Продаю і купую лоти, фарми і доми. В моїм **„Головнім бюрі військовім"** полагоджую фахово, яко резервовий офіцир австрийський, всї справи військові **з повним забезпеченем** на случай повороту до краю.

ШИФКАРТИ по цїнах компаніїйних продаю па всї лїнії корабельні.

Поручаючись отсим ласкавій памяти маю повну надію, що я. яко щирий Українець а при тім чоловік фахово образований (посїдаю австрийські студия правничі), буду в можности задоволити вповнї кождого в якій небудь справі, а маючи вносини в визначними людьми, і будучи добре обзнайомленим з Американськими обставинами, буду в силї переправити кожду справу відповідно вимогам тутейших приписів.

З поважанєм

Emanuel Teodorowicz,
FOREIGN LAW OFFICE. -35
150 E. 7th Street, NEW YOR, N. Y.

„ДУШПАСТИР"

се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Виходить в Ню Йорку кождого місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі сьвіта. В ,,Душпастир-и" друкують ся важні для всїх оголошеня гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. ,,Душпастир" всїм подобає ся — всї его хвалять.

Коштує на цїлий рік так тут в Америцї як і до старого краю всего лиш **$1.20.**

Читайте, що пишуть за „Душпастир":

Canora, Sask., Canada, Март 29, 1909.

Всечесна Редакціе Душпастиря! — ....Признаю Вам щиру правду, що нїяка часопись так не вдоволила мене, як ся наша, дорога часопись „Душпастир"... Ся часопись то єсть так, якби в дуже сильну посуху, легкий, манністий дощ... Нехай васіле благодать Божа над сим початком так гарного і сьвятого дїла! — З поважанєм Олекса Хабун.

Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастира", майже що дня. Тож замовляйте „Душпастиря" чим-скорше для себе і для Ваших свояків і знакомих тутки і в краю.

„Душпастир" повинен бути в кождій руській хатї.

Гроші на ,,Душпастир" треба посилати (найлїпше почтовим моней-ордером) на імя:
Rev. N.Pidhorecki 184 Hudson Str., New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО „РАЙОН"

Драгоманов М.:	„Старі хартії вільности"	40 коп.
„	„Рай і поступ"	40 „
„	„Заздрі боги"	10 „
„	„Швейцарська спілка"	10 „
„	„Про волю вірі"	10 „
„	„Євангельська віра в старій Англії"	5 „
„	„Царство Божіе внутри вас" Л. Толстого	10 „
Стеценко К.:	,,Ще не вмерла Україна!" (ноти для хору)	15 „
„	„Прометей", слова Олекси Коваленка (ноти для хору)	45 „
„Цїлість держави і автономія" Піменової, перекл. Олекса Коваленко		3 „
Лозинський М.:	„Польський і руський революційний рух і Україна," 1. ч.	35 „
„Ревізор," комедія в 5 д. Гоголя, перекл. О. Коваленко.		25 „
„Гетьман," опов. Златовратського, перек. О. Коваленко		10 „
Кононенко М.:	,,Струна." Поезії	20 „
„Любов до ближнього," жарт в 1 картині Л. Андреєва, переклав Олекса Коваленко		10 „
„Розвага," Український Декламатор. Том І. Уложив Олекса Коваленко		1 25 „
,,Розвага," Український Декланатор. Том ІІ. Уложив Олекса Коваленко		1 руб.
„Терновий Вінок." Літературно Артистичний Альманах, під редакцією Олекси Коваленка, Видане роскішне. з картинами, малюнками і вінетками. (В оправі 2 карб.)		1.25 „
„Горбоконик". Весела гумористична казка для дорослих і дітей. Олекси Коваленка. З малюнками		20 „
,,Українська Муза." Поетична антологія (хрестоматія). Під редакцією Олекси Коваленка. В антологію входять кращі твори 134 українських поетів. 1280 ст. (В оправі 2 р. 75 к.)		2 р

Продають ся в ,,Українській книгарні", б. ,,Київської Старини", Київ, Безаківська, 8.

Шершень
(Szerszen)

одинока українська гумористична часопись в Америці.

Виходить 2 рази місячно.

Річно в Америці $1.50, в Европі і Канадї $2.00.

Адреса:
„SZERSZEN"
184 Hudson St
New York, N. Y

Чи Вам треба аж стріляти, щей може з гармати?
Щоб Вам в ухо загреміти: шліть же передплати!
Зважте Братя що наш „Шершень" козацького роду
Рублїв зовсїм не дістане, хотьби скакав в воду!
І хоть врагів він кусає, хоть він і хороший,
Щоб раз вилетїв з друкарнї — треба купу гроший.
А в Ню Йорку та на кредит годї друкувати
Тож кваптє ся Дорогії з присланєм предплати!...

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Оригінальне сватанє.

У ріжних народів — після утертих, місцевих звичаїв — сватання відбувають ся оригінально.

Так приміром у угорських Циганів пироги заступають любовні листи і грають важну ролю. Парубок, бажаючи взаїмности в любові, запікає в пирогови монету і при нагоді передає його дівчинї. Наколи дівчина прийме монету, есть се знаком, що дарить парубка взаїмною любовю; колиж сейчас відішле пиріг, так се означає відмову. Добрий се спосіб, бо справу рішаєть ся борзенько без коштів і заходів.

У многих частинах сьвіта вимагають від судженого лишень фізичної сили.

У пів-дикіх племен, мешкаючих на пустині арабській, парень забирає собі усмотрену дівчину силою і то в тім часї, коли вона пасе батьківське стадо. Само собою розуміть ся, що дівчина боронить ся цілою силою, уживаючи в борбі усього, що лишень її під руку попадеть ся: кий, камінє і пісок служить їй на оборону. Наколи в борбі зранить напасника, вкриваєсь славою на ціле житє. Колиж парень зможе дівчину одолїти і притаскати до шатра свойого батька, — супружество тим чином формально і „правно“ заключене.

Ескімоси не лїпше поступають. Усмотрену товаришку житя силою притягають до свойої ледової юртри, або шатра, — а тягнуть її без церемонії за довге волосє, або шубову одежину.

У племени Пао-Мідос, одного з народів бірмано-татарського, сватанє відбуваєсь дуже поетично. Мужчини того племени, місто горячих слів, свої любовні почуваня заявляють, при звуках музики. В перший холодний, осїнний день уряджують велике торжество, на котре збирають ся всї дівчата, пригожі до супружого стану. Молодіж, розсівшись попід деревами, приправляє на улюблених своїх інструментах. Дівчата, проходкуючись, вслухують ся в звуки музики, котра єсть виразом чутя і бажань горячих. В хвилї [illegible] його улюблену [illegible] найкрасшого; наколи [illegible] виходить, [illegible] — парубок терас в зику на ню; колиж підійде близше і кине йому цьвітку на інструмент, розрадуваний молодець зривається з місця і хватає дівчину за руку, вважаючи при тім, щоби не згубити цьвітки.

На острові Борнео задержав ся неменше оригінальний звичай. Мужчина хотячи мати взаїмність і взгляди дівчини, з цілою лицарською вдачею помагає її в найтяжшій праці. Наколи вибрана привитає його усьміхом, парубок, як лиш западе ніч, скрадаєсь до її рідної хати. Наколи родичі дівчини прихиляють ся до бажань обопільних і годять ся на подруже молодої пари, не рухають ся з місця і удають, що сплять; — тоді дівчина встає і приймає від парубка солодощі. В сей спосіб заключені заручини суть вповнї формальні.

Коли Японець бажає осьвідчитись, кидає китицю блїдих цьвітів сливового дерева в носилки (лектику) женщини свойого серця і то в хвилї, коли вона вибираєсь на вінчанє свойої товаришки-подруги. Наколи Японка цьвітів не прийме, есть се доказом, що згордила і відкинула осьвідчини молодця; колиж китицю припне до одежі з боку, — залюблений може собі бажати поводженя в любови.

Мова чоловіка --- яко єства.

Знані суть деякі случаї, що дїти виростали в повній самотї, не чуючи нї звука людської мови.

При тім, коли дитина була сама одна, вона сама собою оставала нїмою; колиж їх було двоє, то вони для взаїмних зносин виробляли собі осібну мову, котра по більшій части складалась із односкладових виразів.

Такі факти відосібненого житя піддали вченим гадку о мові чоловіка-єства, с. є. о сїм, якою мовою повинен говорити чоловік, котрий від роду не чув і одного людського слова.

Питанє на сю тему піднялось в кружку одного научного французького товариства в р. 1752. Один з вчених обставав при тім, що чоловік, лишений від уродженя самому собі, навірно буде говорити по китайськи, а то тому, бо — після думки сього вченого — „язик китайський є найдавнїйший“. Другий доводив, що по жидівськи, зглядно по староєврейськи, бо тим язиком говорили наші прародичі Адам і Ева. Третий обстоював за язиком матери, бо дитина вже з груди і крови матери виссала його.

Понеже нї на один із тих не згоджено ся, рішено вчинити пробу.

Вони взяли двоє, зовсїм маленьких дїтий із дому притулку і відвезли їх до одної жінки в горах Альпах. Жінка та була нїма і з нїким не мала жадних зносин, бо мешкала в домі одинцем, з далека від людий, занимаючись маленьким господарством. На щасте вона була письменна і тому вчені на письмі її все пояснили, чого від ньої вимагаєсь. Вона мала виховувати дїтий, але під тим услівєм, щоб вони не бачили людий і не могли чути людської мови.

Минуло шість лїт, дїти вернули і були представленї товариству вчених. І щож показалось? Дїти під всяким зглядом були вповнї розвинені, були здорові і примірно виховані — але не вміли говорити і словечка. Але нагода до наслїдуваня, котра лежить в основі утвореня ся мови, — у них була все дїяльна і вони підхоплювали, присвоювали собі усї звуки, які довкруга себе зачули: гавканє пса, мявкіт кота, кудкудаканє курий, хруньканє свиний, блеянє овець ітд.

Крім сього в зносинах між собою вони що придумали цїлу систему рухів, знак'в, зворотів тїла, свистів (в наслїдуваню ріжних птиць) і т. п.

Колиж їх після сього віддали на вихованє на оден хутір недалечко Парижа, де вони жили між нормальними людьми, — вони незвичайно скоренько навчили ся по французьки.

З сього виходить, що первісним язиком (мовою) у чоловіка є його материнний язик, неначе справдї виссаний з грудий матери. Шануймож і любім материнню мову!

Дивовижна секта

Як звісно, під впливом дїяльности звісного „чудотворця“ Ів. Кронштадського повстала в Росії окрема секта, називана „йоанїтами“. Росийські часописи доносять, що між йоанїтами утворила ся нова секта, котра має на метї „відродити людий“. Секта дуже нагадує відому хлистовщину. Числить ся секта в собі 28 людий. Вони вже вспіли виявити свою прихильність до громадських справ, а тепер розповсюджують так звані „духовні шлюби“. Річ в тім, що йоаннїти признають дитячими лїта до 13 років; на чотирнайцятому дівчинка стає дівчиною, а хлопець — парубком, їм можна вінчатись, але дїти їх не могуть вже бути „чистими“, бо батьки вспїли зазнати порочного житя людий. Через те секта признає за найлїпші шлюби, коли дівчинї 10 років, а хлопцеви 13. А такі весїля потрібні для того, щоб народив ся „предтеча-спаситель міра“. Ся секта вже вспіла взяти 15 пар дїтий. Куди вони їх заховали, нїхто не знає. Батьки дїтий дуже стурбовані сим і глядають за тим гнїздом.

Користна праця для кождого!

Пошукуємо чесних людий до розповсюдненя нашого краєвого тютюну за добрим винагородженем. Ся праця есть дуже поплатна і легка для кождого Русина. В кождій місцевости знаходить ся много робітників, котріб хотїли такого тютюну, який курили у своїй вітчинї. Отже ми кождому дамо до розпродажи власне такий тютюн і його працю коло розпродажи совістно винагородимо. Маємо тютюн росийський і австрийський.

Хто зголосить ся до нас, дістане разом з інформаціями і несподіванку, яку всї будуть йому завидувати.

Пишіть сейчас по близші інформації і прібки тютюну, котрі висилаємо даром — залучаючи 2 п. марку на пересилку — до

Russian Tobacco Co.
132 Nassau St., Room 301, Dept. 8,
New York, N. Y. 31 35

Dr. J. SZLUPAS,
1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa
Можна єго бачити в офисї:
від 8-ої до 10-ої год. рано,
від 2-ої до 4-ої попл.,
від 7-ої до 10-ої вечер
Old P'hone

580 SOUTH CENTER AVE.
CHICAGO
Найбільша чесько словенська і християнська фірма пр... пори, хоругви, братські відзнаки, шапки
на усї річи потрібні для братств в Америці
ЕМІЛЬ БАХМАН
680 So Centre Ave. Chicago Ill.
Пишіть по наш великий, 60 сторін ілюстрований катальог, в якім містить ся також сотки похвальних листів від всїх славянських братств в Америці. Пишіть до нас по словенськи або по руськи — як хто умїє. Знаємо по руськи читати але відповідати будемо по словенськи. 50—

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Мамоша! Всї до одного!
Чужих усїх поминайте,
Тїльки свого підпирайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бизнесї все уптивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прошу прийти й переконатись.
Горівки найлучші має,
Бо злих зовсїм не тримає.
И так віску, комовицю,
Для всїх добру сливовицю
Арак, коняк, рум, паленка
І кмінківка солоденька;
Вина рівнож всї хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво сьвіже і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Є циґара, щоб курити
Лиш у него тра купити.
Тому Братя, памятайте,
Та до нього завертайте.
А ті, що з контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:
Trof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City. N. J.

АРТИСТ РЇЗБЯР
Евгеній Василенко
виконує усякі роботи
входячі в обсяг церковної штуки, як: 21
ІКОНОСТАСИ
ВІВТАРІ
ПРЕСТОЛИ
БАЛЬДАХИНИ і т. д.
Золотить і малює ікони
Усї роботи виконує добросовісно.
EUGENY VASYLENKO
337 W Cenre St, Shenandoah, Pa.

ВИРОБИ БРАЦКІ
шапки, шапки, відзнаки,
хоругви, уніформи.

R. H MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Одинокий руский адвокат і нотар на цїлу Америку
Доктор прав
ЮЛІЯН ЧУПКА
Консулярний комісар.
Полагоджує всї справи в Галичинї Процеса спадкові і ґрунтові. Відбір гроші від довжників. Справи військові Споряджує контракти, повномочія і инші документи. Перепроваджує інтабуляції і всї виписи ґіпотечні.
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA
Адрес почтовий: JULIAN CZUPKA, LL. P. O Box 372. WILKES-BARRE, PA

ОДИНОКИЙ РУСЬКИЙ ФОТОҐРАФ
ПАВЛО ГУРДУС
77 Newark Ave., близько Henderson St.,
JERSEY CITY, N. J.
Прийдїть до моєї робітнї і придивіть ся моїй роботї, а яко правдивї знатоки переконаєтесь, що я більше даю, чим обіцюю. Фотографії виконую старанно і в всякою точностию.
Дивіть ся добре на нумер дому!
P. HURDUS,
77 Newark Ave., near Henderson St.,
JERSEY CITY, N J.

Друкарня „Свободи“
виконує всякі роботи, входячі в обсят друкарства — старанно, скоро і тано.
184 Hudson Str., New York, N. Y.

Руска Аґенція Корабельна і Пересилка Грошей
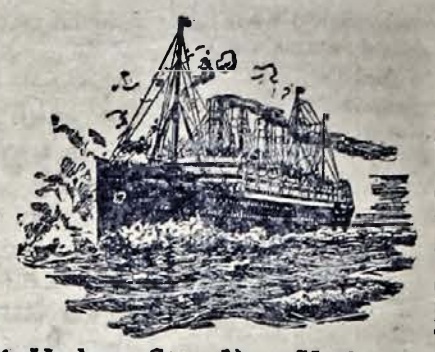
З капіталєм 15.000 долярів і під контролєю Стейту Нью Йорк.
184 Hudson Str., New York, N. Y.
Ся Контора залагоджує слїдуючі справи:
Пересилає Гроші до всїх країв по цінах можливо найтаньших і як найскорше.
Продає Шифнарти на ріжні лїнії корабельні до старого краю і в краю до Америки по найтаньших цінах.
Виробляє повновласти, контракти купна і продажи засмотрені підписом конзуля; перепроваджує всякі инші справи зі судами і старокраєвими властями.
Полагоджує справи військові, як увільненє від асентируку, військової контролї, увільненє від вправ і т. п.
Міняє гроші — старокраєві на американські і американські на краєві після біжучого курсу.
Адреса:
Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson Str., New York, N. Y.

Одек з найбільшкх броварів в Америцї
Варить пиво на краєвий способ. без всяких примішок.
Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.
Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.
Не треба єго зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.
E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.
Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

ARGO
Gloss Starch
НЕОПАКОВАНИЙ КРОХМАЛЬ під баром у ґросерника лучить ся з порохом, через що ваше біле стає сиве або жовте.
Argo есть найлїпший крохмаль до всякого рода біля. Уживаєсь на зимно або горячо.
КУПУЙТЕ ПАНЕТИК ЧИСТОГО „АРҐО“ 5 цнт.